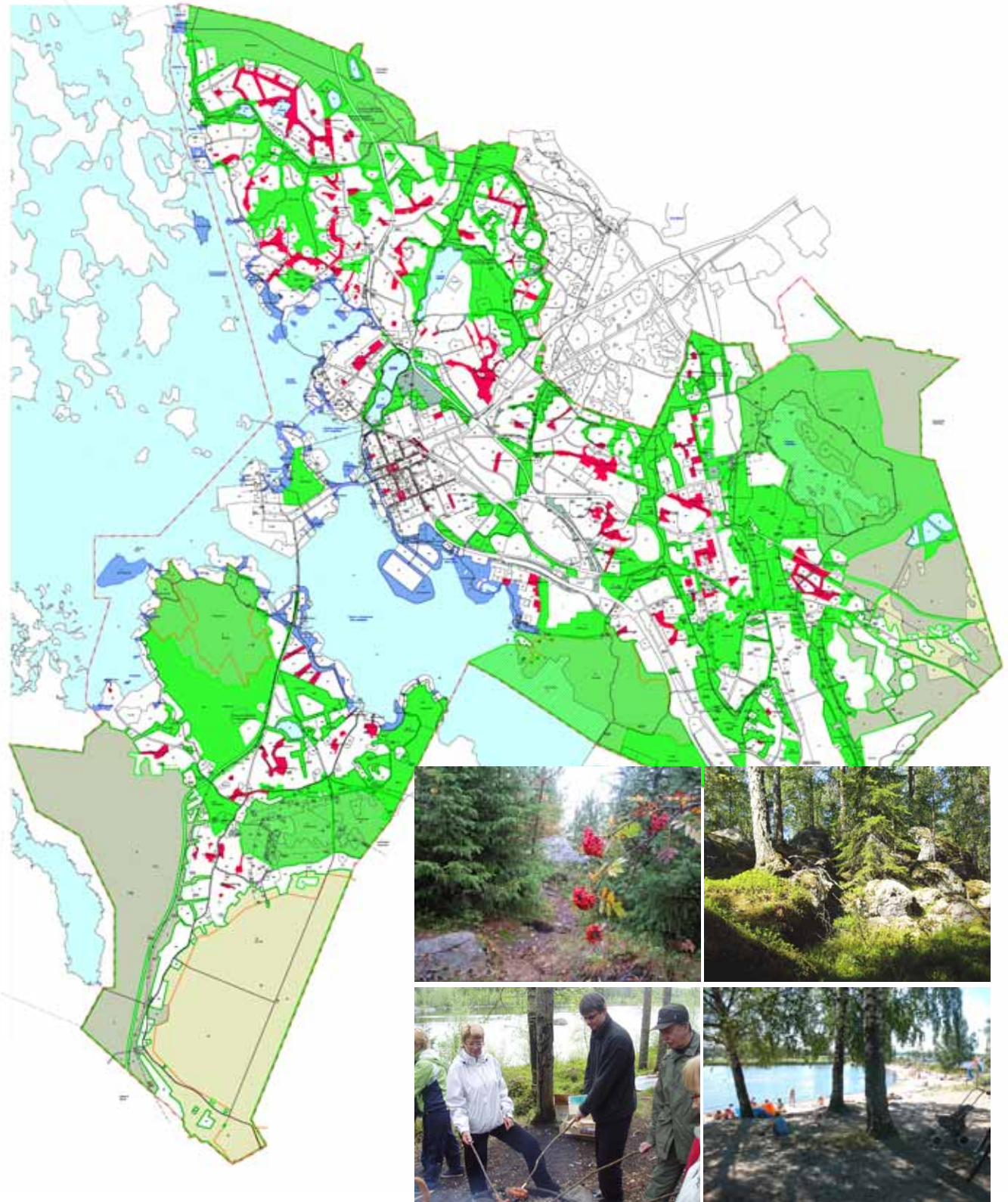

VAASAN VIHERALUEJÄRJESTELMÄ 2030 VASAS GRÖNOMRÅDESSTRUKTUR 2030

Viheraluejärjestelmän on laatinut kaupunkisuunnittelun viheraluetiimi:

maisema-arkkitehti Jorma Panu
maisema-arkkitehti Christine Bonn
maisema-arkkitehti Anna-Kaisa Aalto
luontoinventoija Jan Nyman
kaavoitusarkkitehti Harri Nieminen
kaavoitusinsinööri Ann Holm
kaava-assistentti Leena Kaijasilta
kaavoitussuunnittelija Jonas Åberg

Käännös ruotsiksi:
Ingegerd Holmqvist-Savolainen

Valokuvat: Christine Bonn, Jan Nyman
Layout ja taitto: Christine Bonn

Grönområdesstrukturen har uppgjorts av stadsplaneringens grönområdesgrupp:

landskapsarkitekt Jorma Panu
landskapsarkitekt Christine Bonn
landskapsarkitekt Anna-Kaisa Aalto
naturinventerare Jan Nyman
planläggningsarkitekt Harri Nieminen
planläggningsingenjör Ann Holm
planläggningsassistent Leena Kaijasilta
planläggningsassistent Jonas Åberg

Översättning till svenska:
Ingegerd Holmqvist-Savolainen

Fotografier: Christine Bonn, Jan Nyman
Layout och ombrytning: Christine Bonn

VAASAN VIHERALUEJÄRJESTELMÄ 2030		VASAS GRÖNOMRÅDESSTRUKTUR 2030	
Johdanto	4	Inledning	4
1. Tavoitteet	6	1. Mål	6
2. Viheraluejärjestelmän tehtävät	7	2. Grönområdesstrukturens uppgifter	7
3. Menetelmät	7	3. Metoder	7
3.1. Maisemarakenteen selvitys	7	3.1 Utredning av landskapsstrukturen	7
3.2. Arvokkaiden luontotyyppien kartoitus	8	3.2 Kartläggning av värdefulla naturtyper	8
3.3. Viheralueiden saavutettavuusanalyysi	9	3.3 Analys av grönområdenas tillgänglighet	9
4. Vaasan maisema	10	4. Landskapet i Vasa	10
4.1 Vaasan sijainti merenrannalla	10	4.1 Vasa läge vid havet	10
4.2 Maankohoamisen vaikutus	11	4.2 Landhöjningens inverkan	11
4.3 Maiseman perusrunko	12	4.3 Landskapets grundstruktur	12
4.4 Maisemarakenne	14	4.4 Landskapsstrukturen	14
5. Vaasan suojelualueet ja arvokkaat luontotyypit	16	5. Skyddsområden och värdefulla naturtyper i Vasa	16
5.1 Suojelualueet	16	5.1 Skyddsområden	16
5.2 Arvokkaat luontotyypit	18	5.2 Värdefulla naturtyper	18
6. Vaasan viheralueiden saavutettavuus	20	6. Grönområdenas tillgänglighet i Vasa	20
7. Maisemarakenteeseen ja luontotyyppihin sitoutuva viheraluejärjestelmä	22	7. Grönområdesstrukturen i anknytning till landskapsstrukturen och naturtyperna	22
8. Vaasan viheraluejärjestelmän käyttöluokat ja osakokonaisuudet	26	8. Typklassificering av grönområdesstrukturen i Vasa	26
8.1 Retkeilyalueet	28	8.1 Friluftsområden	28
8.2 Ulkoilualueet	30	8.2 Rekreatiomsområden	30
8.3 Lähipuistot/Kaupunginosapuistot	33	8.3 Närparker/Stadsdelsparker	33
8.4 Merenrantapuistot	37	8.4 Havsstrandparker	37
8.5 Maa- ja metsätalousalueet	40	8.5 Jord- och skogsbruksområden	40
8.6 Viheryhteydet	42	8.6 Grönförbindelser	42
9. Vaasan keskuspuisto	45	9. Vasas centralpark	45
9.1 Viheraluejärjestelmän sydän	45	9.1 Grönområdesstrukturens kärna	45
9.2 Vaasan ”salaiset puutarhat”	47	9.2 ”Hemliga trädgårdar” i Vasa	47
10. Jatkotoimenpiteet	50	10. Fortsatta åtgärder	50
10.1. Viheraluejärjestelmän toteuttaminen	50	10.1 Förverkligandet av grönområdesstrukturen	50
10.2. Ekologiset viheraluemallit	53	10.2 Ekologiska grönområdesmodeller	53
Yhteenveto	56	Sammanfattning	56

Johdanto

Vaasan yleiskaavaan 2030 liittyen on laadittu erillinen Vaasan viheraluejärjestelmän kokonaisuunnitelma. Tässä yleiskaavan teemaosiossa esitetään yleispiirteisesti säilytettävät, arvokkaat luontotyyppikokonaisuudet ja tarvittavat toiminnalliset viheralueet. Viheraluejärjestelmän avulla pyritään turvaamaan sekä asukkaiden virkistystarpeet että Vaasan luonnon ja maisemarakenteen elinvoima, monimuotoisuus ja erityispiirteet.

Maankäytön suunnittelun tulee aina tukeutua paikan luontoperustaan. Luontoperusta muodostaa kokonaisuuden kaikista paikan luontotekijöistä: elottomasta ja elollisesta luonnosta sekä ihmisen muovaamista kulttuuriympäristöistä. Viheralueiden yksi tärkeä tehtävä on tukea ja ylläpitää luontoperustan elinvoimaa ja sietokykyä.

Viheralueet vaikuttavat merkittävästi ihmisten kaupungista muodostamaan kuvaan, mikä puolestaan vaikuttaa ihmisten ja yritysten asettumiseen kaupunkiin. Viheralueet vaikuttavat myös asuinalueiden arvostukseen ja viihtyvyyteen. Viheralueet antavat meille ihmisille terveyttä ja rentoutusta. Viheralueilla me liikumme, ulkoilemme ja vietämme aikaa yhdessä. Yhä paremmin on myös alettu nähdä viheralueiden merkitys asukkaiden hyvinvoinnille ja terveydelle, Ei nähdä vain paikkana, jossa tehdään liikunnallisia suoritteita ja kuntoillaan, vaan myös rauhaisana, lehtevänä lehtona, joka täyttää sielumme tuoksuillaan ja muodoillaan, kasvullaan ja kasveillaan, liikkeillään ja vaihteluillaan antaen meille uutta puhtia ja voimaa arkipäivään. Enenevässä määrin urbaani ihminen etsii luonnosta myös hiljaisuutta. Luonnon monimuotoisuus, säilyminen ja uusiutuminen vahvistavat tulevaisuudenuskamme.

Viheralueet lieventävät ihmisen toiminnan ympäristöön kohdistuvaa räsitusta. Kasvillisuus sitoo liikenteen ja teollisuuden aiheuttamaa pölyä, vaimentaa melua sekä lieventää myös osaltaan ympäristömyrkköjen vaikutuksia. Viheralueet puhdistavat ilmaa, vettä ja maaperää.

Inledning

I anslutning till generalplanen för Vasa 2030 har en fristående helhetsplan för grönområdesstrukturen i Vasa gjorts upp. I denna temadel presenteras i allmänna drag värdefulla naturtypshelheter som bör bevaras samt nödvändiga och funktionella grönområden. Avsikten med grönområdesstrukturen är att tillgodose såväl invånarnas rekreationsbehov som att trygga livskraften, mångfalden och särdragen hos naturen och landskapsstrukturen i Vasa.

Markanvändningsplaneringen bör alltid utgå ifrån området naturgrund. Naturgrunden bildar en helhet bestående av alla naturfaktorer: ickelevande och levande natur samt de kulturmiljöer som formas av människan. En viktig uppgift för grönområdena är att stöda och upprätthålla naturgrundens livskraft och tolerans.

Grönområdena påverkar på ett betydande sätt den bild människorna får av staden, vilket i sin tur inverkar på om människor vill bosätta sig och företag etablera sig i staden eller inte. Grönområdena har även en betydelse för hur bostadsområden värdesätts och hur man trivs i dem. Grönområdena ger oss människor hälsa och avkoppling. På grönområdena rör vi oss, vistas i naturen och spenderar tid tillsammans. I allt större utsträckning har man även börjat inse grönområdenas betydelse för invånarnas välfärd och hälsa. Inte enbart som en plats där man idrottar och motionerar utan även som en rofylld, lummig lund, som fyller vår själ med dofter och former, med frodighet och olika växter, med rörelse och variation samt ger oss ny kraft och inspiration i vardagen. Allt oftare söker den urbana människan även stillhet i naturen. Naturens mångfald, varaktighet och förnyelsekraft stärker vår framtidstro.

Grönområdena mildrar den belastning mänsklig verksamhet innebär för miljön. Växtligheten binder dammet från trafiken och industrin, dämpar buller och mildrar konsekvenserna av miljögifter. Grönområdena renar luften, vattnet och jordmån.

Viheraluejärjestelmä sovittaa yhteen luontoperustan ja kaupunkirakenteen niin, että urbaaneinkin luonto säilyy terveenä ja tuottokykyisenä myös tuleville sukupolville. Se antaa lisäksi yleispiirteiset puitteet kaupungin viheralueiden hoito- ja rakentamistarpeille sekä yleensä viheralueiden kehittämiseksi. Tarkemman suunnittelun, kuten asemakaavoituksen ja viheraluesuunnittelun, yhteydessä puitteet tarkentuvat ja täsmentyvät. Asemakaavojen pohjaksi laaditaan erilliset maisemarakenne- ja luontoselvitykset sekä niiden pohjalta kaavoihin liittyvät viheralueiden esisuunnitelmat ja hoitoluokitukset.

Viheralueilla on edessään suuria haasteita. Vaasan vuosisataista mainetta puistojen kaupunkina tulisi ylläpitää. Kaupungin merellisyyttä on kehitettävä maankohoamisen aiheuttamat ekologiset muutokset huomioiden. Viheralueille laadittavissa suunnitelmissa tulisi tähdätä maisemarakenteen vahvistamiseen ja jopa sen tuottokyvyn entisöintiin sekä luontoelementtien ennallistamiseen, esimerkiksi palauttamalla suoristettuja vesiuomia sadevesiä puhdistaviksi puroiksi ja kosteikoiksi. Viheralueilla tulisi ylipäättään pyrkiä yhä luonnonmukaisemmin rakennettuun ympäristöön ja sitä myötä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseen.

Arvokkaiden luontotyyppien ja direktiivilajien elinympäristöjen säilyminen on erityishaaste viheralueiden kehittämiseksi. Kaupungin tiivistyessä, kasvaessa ja laajentuessa luontoon kohdistuvat muutokset on kyettävä ohjaamaan niin, että luonnon tuottokyky edelleen säilyy ja vahvistuu. Kaikille asukkaille on myös turvattava mahdollisuus kokea luonto lähellä.

Grönområdesstrukturen sammanjämkar naturgrunden och stadsstrukturen så att även den mest urbana naturen förblir sund och produktiv även för kommande generationer. Den sätter därtill upp allmänna ramar för anläggandet av grönområden i staden och deras behov av underhåll samt rent allmänt för utvecklandet av grönområdena. Ramarna preciseras och specificeras vid närmare planering såsom detaljplanering och grönområdesplanering. Som grund för detaljplanerna utarbetas fristående landskapsstruktur- och naturutredningar samt utgående från dem förplaner och klassificeringar för skötseln av grönområdena.

När det gäller grönområdena står vi inför stora utmaningar. Vasas sekellånga anseende som parkstad borde upprätthållas. Stadens närhet till havet bör utvecklas med beaktande av de ekologiska förändringar som landhöjningen medför. I de planer som görs upp för grönområdena borde en förstärkning av landskapsstrukturen och dess produktiva kraft eftersträvas samt naturelementen återställas, exempelvis borde uträtade vattenfåror återställas till bäckar och våtmarker som renar regnvattnet. I fråga om grönområdena borde en mera naturenligt anlagd miljö eftersträvas och därmed även utökad mångfald i naturen.

Att bevara värdefulla naturtyper och livsmiljöer för direktivarter är en särskild utmaning när det gäller att utveckla grönområdena. När staden förtätas, växer och utvidgas måste de förändringar som berör naturen kunna styras så att naturens produktiva kraft bibehålls och förstärks. Möjligheten att uppleva naturen på nära håll bör även säkerställas för alla invånare.

1. Tavoitteet

Vaasan viheraluejärjestelmän tavoitteena on edesauttaa kaupungin kestävästä kehitystä sekä monimuotoisen, terveen ja tuottokyvyn ympäristön luomista. Viheraluejärjestelmän tavoitteena on myös jäsentää kaupunkia ja täyttää asukkaiden virkistyselliset ja sosiaaliset tarpeet. Viheralueiden tulee olla esteettisesti ja ekologisesti korkeatasoisia, elämysellisiä ja vetovoimaisia.

Vaasassa oli vuonna 2008 noin 57 500 asukasta. Vuoden 2030 viheraluejärjestelmä on suunniteltu 72 000 asukkaalle.

1. Mål

Målet för Vasas grönområdesstruktur är att främja en hållbar utveckling för staden, och skapa en mångfaldig, sund och produktiv miljö. Målet för grönområdesstrukturen är också att definiera stadens struktur samt att tillgodose invånarnas behov av rekreation och sociala behov. Grönområdena bör vara estetiskt och ekologiskt högklassiga, upplevelserika och attraktiva.

År 2008 fanns det ca 57 500 invånare i Vasa. Grönområdesstrukturen för år 2030 är planerad för 72 000 invånare.

2. Viheraluejärjestelmän tehtävät

Viheraluejärjestelmän on turvattava kaupunkilaisille terveellinen ympäristö, tarjottava kaupunkilaisten käyttöön erilaisia toiminnallisia mahdollisuuksia sekä oltava ekologisesti kestävä. Viheraluejärjestelmän on mm. turvattava puhtaan ilman ja veden saanti. Sen on tuotettava visuaalista mielihyvää ja virkistystä ihmiselle samalla kun se turvaa kasvi- ja eläinlajien ja niiden elinympäristöjen säilymistä. Viheraluejärjestelmä tukee osaltaan kaupungin kestävä kehitystä ja korjaa ihmisen luonnossa tekemiä virheitä, kuten rakentamisen ja kaupunkielämän aiheuttamia muutoksia luonnon kiertokulkuun. Viheralueiden on kyettävä vähentämään kaupunkielämän mukanaan tuomia monenlaisia haittoja, kuten pölyä, saasteita, melua ja visuaalisia häiriöitä. Kaupunkiluonnon on myös kestävä kaikenlainen puistoihin kohdistuva kulutus ja käyttö sekä niiden vaatima hoito ja muokkaus. Kaupungissa luontoa joudutaan auttamaan ja vahvistamaan, muokkaamaan ja muuttamaan, joskus jopa ennallistamaan ja rakentamaan uudestaan.

Viheraluejärjestelmässä huomioidaan arvokkaat luontotyypit sekä mahdollistetaan direktiivilajien elinmahdollisuuksien säilyminen. Lakisääteisesti viheraluejärjestelmän tavoitteisiin vaikuttavat mm maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL), luonnonsuojelulaki (LSL), laki ympäristövaikutusten arvioinnista (YVA), metsälaki (ML), vesilaki (VL), maa-aineslaki (MAL) sekä muinaismuistolaki (MumL).

3. Menetelmät

3.1. Maisemarakenteen selvitys

Viheraluejärjestelmän laatimisen perustana on käytetty kolmea menetelmää: 1. maisemarakenteen selvitystä, 2. arvokkaiden luontotyyppien kartoitusta ja 3. viheralueiden saavutettavuuden analyysia.

Vaasassa on jo pitemmän aikaa pyritty ohjaamaan maankäyttöä maisemarakenteen periaatteiden mukaan. Maankäytön muutoksia verrataan

2. Grönområdesstrukturens uppgifter

Grönområdesstrukturen ska trygga en sund miljö för stadsborna, erbjuda dem olika verksamhetsmöjligheter och vara ekologiskt hållbar. Grönområdesstrukturen bör bl.a. säkerställa att luften är ren och att tillgången på vatten är tillräcklig. Den ska ge människorna visuell njutning och rekreation samtidigt som den tryggar bevarandet av växt- och djurarter och deras livsmiljöer. Grönområdesstrukturen bör för sin del stöda en hållbar utveckling för staden och rätta till fel som människan gjort i naturen, såsom förändringar i naturens kretslopp som uppstått på grund av byggande och livet i staden. Grönområdena måste kunna inskränka de många olägenheter som livet i staden medför, såsom damm, föroreningar, buller och visuella störningar. Stadsnaturen i parkerna bör även tåla all slags slitage och användning liksom även den skötsel och den omformning som behövs. I staden måste naturen få hjälp och förstärkas, omformas och ändras, ibland till och med återställas och anläggas på nytt.

I grönområdesstrukturen beaktas värdefulla naturtyper och bevarandet av levnadsmöjligheterna för direktivarter möjliggörs. Lagstiftningens påverkan målen för grönområdesstrukturen av bl.a. markanvändnings- och bygglagen, naturvårdslagen, lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, skogslagen, vattenlagen, marktäcktslagen samt lagen om fornminnen.

3. Metoder

3.1 Utredning av landskapsstrukturen

Som grund för uppgörandet av grönområdesstrukturen har använts tre metoder: 1. landskapsstrukturens utredning, 2. kartläggning av värdefulla naturtyper och 3. analys av grönområdenas tillgänglighet.

Strävan i Vasa har redan länge varit att styra markanvändningen med landskapsstrukturen som utgångspunkt. Ändringar i markanvändningen jäm-

maisemarakenteen toimintakyvyn edellytyksiin ja niissä mahdollisesti tapahtuviin muutoksiin. Kaavoitusta varten tehdyssä maisemarakenneselvityksessä kiteytyvät luontoperustan eri osatekijät ja kasvun turvaamisen perusedellytykset.

Tärkeimpänä keinona tavoitteiden saavuttamiseksi on ollut viheraluejärjestelmän sitominen maisemarakenteeseen niin, että maisemarakenteen äärialueet eli vedenjakajat ja vesien kerääntymisalueet jäävät ensisijaisesti rakentamattomiksi viheralueiksi. Rakentamiseen osoitetaan ne alueet, joilla muutosten arvioidaan vähiten vaurioittavan maiseman elinvoimaa ja uusiutumista. Samalla osoitetaan ne toimenpiteet, joilla maisemaa voidaan vahvistaa, sen rakennetta voimistaa ja toimintakykyä lisätä. Yleisimmin tämä Vaasassa tarkoittaa sitä, että viheralueiksi jätetään karuimmat vedenjakajat ja rehevimmät laaksot ja alangot. Selänteitä voimistetaan rakentamisen aikana synnyillä ylijäämämassoilla. Laaksojen toimintakykyä lisätään hulevesien puhdistamiseen sopivien kosteikkojen ja vesialueiden rakentamisella.

Maisemarakenteen äärialueet muodostavat viheraluejärjestelmän perusrungon. Äärialueiden väliset, rinteille sijoittuvat viheryhteydet täydentävät järjestelmää. Rinneyhteydet voivat sijaita, toisaalta loivissa lähteikköpainanteissa toisaalta jyrkissä kivikoissa tai muissa luonnon erityisarvoja sisältävissä kohdissa rakentamisalueiden välissä.

3.2. Arvokkaiden luontotyyppien kartoitus

Maisemarakenteen selvityksen rinnalla on lisäksi kartoitettu yleispiirteisesti Vaasan alueen arvokkaat luontotyypit. Indikaattoreina on käytetty sekä linnustoa että direktiivilajeja. Avainbiotoopit kuten korvet, lehdot, rämeet ja puronvarret sekä vastaavasti kallioalueet, kivikot ja lakimetsät tulevat pääosin huomioon otetuiksi maisemarakenteen äärialueiden jäädessä viheralueiksi. Sen sijaan esim. liito-oravien vaatimia elinpiirejä, kuten vanhoja järeitä kuusia ja haapoja sekä leppää ja koivua sisältäviä, eri-ikäisrakenteisia sekametsiä, löytyy myös rinteiltä, jotka muuten sopisivat hyvin rakentamiseen. Sekä avainbiotoopit että

förs med landskapsstrukturens förutsättningar att fungera och eventuella förändringar i dem. I den landskapsstrukturutredning som gjorts för planläggningen utkristalliseras naturgrundens olika delfaktorer och de grundläggande förutsättningarna för tryggheten av tillväxten.

Det viktigaste medlet för att nå målen har varit att knyta grönområdesstrukturen till landskapsstrukturen så att landskapsstrukturens gränsområden dvs. vattendelarna och vattenuppsamlingsområdena i första hand blir obebyggda grönområden. För byggande anvisas de områden där ändringarna minst skadar landskapets livskraft och förnyelse. Samtidigt anvisas åtgärder, med vilka landskapet och dess struktur kan förstärkas och funktionsdugligheten ökas. I Vasa innebär det här i allmänhet att de kargaste vattendelarna, de frodigaste dalarna och låglanden förblir grönområden. Åsarna förstärks med överskottsmassor från byggandet. Dalarnas funktionsförmåga utökas genom att lämpliga våtmarker och vattenområden för dagvattenrening anläggs.

Landskapsstrukturens gränsområden utgör stommen för grönområdesstrukturen. Mellan gränsområdena på sluttningarna finns grönförbindelser som kompletterar systemet. Sluttningsförbindelserna kan å ena sidan finnas i svagt sluttande källbäckssänkor och å andra sidan på branta stenfält eller andra ställen med särskilda naturvärden mellan bebyggda områden.

3.2 Kartläggning av värdefulla naturtyper

Vid sidan om utredningen om landskapsstrukturen har de värdefulla naturtyperna i Vasaområdet kartlagts i allmänna drag. Både fågelbestånd och direktivarter har använts som indikatorer. I samband med att landskapsstrukturens gränsområden blir grönområden inkluderas i stor utsträckning nyckelbiotoperna, såsom kärr, lundar, myrar och områden kring bäckar samt bergsområden, stengiga fält och skogar på åschrön. Däremot finns sådan blandskog av olika ålder som exempelvis krävs för flygekorrevir, dvs. gamla grova granar och aspar samt alar och björkar även på sluttningar, som i övrigt skulle vara mycket lämpliga

erityistä suojelua vaativan lajiston elinympäristöt on kaupungin omistamilta alueilta kartoitettu erikseen. Tiedot metsien avainbiotoopeista ja niiden luontoarvoista on koottu kaupungin teettämästä metsien monikäyttösuunnitelmasta, joka laaditaan kymmenen vuoden välein. Lisäksi asemakaavoitusta varten laaditaan tarvittaessa erillisiä luontoselvityksiä.

3.3. Viheralueiden saavutettavuusanalyysi

Viheraluejärjestelmän perusrunkoa ja viheralueiden riittävyyttä on arvioitu ns. virkistystoimintojen saavutettavuusanalyysin avulla. Siinä arvioidaan, mitkä alueet ovat virkistyskäyttöön sopivalla etäisyydellä ja määritellään tältä pohjalta viheralueiden tyypitys. Saavutettavuusanalyysi myös paljastaa, missä ovat suurimmat puutteet virkistysalueiden saavutettavuudessa. Näitä puutteita on yleiskaavan viheraluejärjestelmän avulla

för byggande. På stadens egna områden har separata kartläggningar gjorts både av nyckelbiotoperna och de livsmiljöer som behövs för arter som kräver särskilt skydd. Uppgifterna om skogarnas nyckelbiotoper och deras naturvärden har sammanställts ur stadens skogsbruksplan, en plan som görs upp vart tionde år. Därtill utarbetas vid behov separata naturutredningar som underlag för detaljplaneringen.

3.3 Analys av grönområdenas tillgänglighet

Grönområdesstrukturen och grönområdenas tillräcklighet har bedömts med hjälp av en analys av tillgängligheten på rekreationsfunktioner. I den uppskattas vilka områden som finns på lämpligt avstånd med tanke på rekreationsanvändningen och grönområdets typ fastställs. Tillgänglighetsanalysen avslöjar även var de största bristerna finns. Strävan har varit att med hjälp av generalplanens grönområdesstruktur avhjälpa dessa bris-

pyrityt korjaamaan. Saavutettavuusarvioinnissa on soveltuvin osin käytetty ympäristöministeriön Virkistysaluekomitean mietinnön, Komiteamietintö 1973:143, ohjeita ja suosituksia.

4. Vaasan maisema

4.1 Vaasan sijainti merenrannalla

Vaasa sijaitsee Itämeren Merenkurkun itärannalla, Länsi-Suomen läänin pohjoisosassa. Maaperä on kauttaaltaan jääkauden jälkeisten merivesien huuhtomaa. Kapeat savilaaksot ja pienet matalat moreenikumpareet rytmittävät melko tasaista maisemaa. Korkeimmat kumpareet nousevat vain 50 metriä meren pinnan yläpuolelle.

ter. I tillgänglighetsanalysen har i anvisningarna och rekommendationerna i kommittébetänkandet av miljöministeriets rekreatiomsområdeskommitté, 1973: 143, använts.

4. Landskapet i Vasas

4.1 Vasas läge vid havet

Vasas ligger vid den östra stranden av Kvarken i Östersjön, i norra delen av Västra Finlands län. Jordmänen är överallt översköld av efteristida havsvatten. Smala lerdalar och små låga moränkullar ger landskapet relativt jämn struktur. De högsta kullarna ligger endast 50 meter över havsytan.

Kaupungin jakaa kahtia kaakkois-luodesuuntainen laaja merenlahti, Eteläinen Kaupunginselkä, joka on samalla Laihian-Tuovilanjoen sekä Sulvanjoen delta-alue. Kaupunki on pääosin rakennettu lahden koillispuolen rannalle moreenikumpareiden varaan niin, että lämmin ja aurinkoinen rantavyöhyke suuntautuu merelle päin länsilounaaseen. Lahden lounaispuoli, Sundom, on ensi sijassa maa- ja metsätalousvaltaista aluetta kyläasutuksineen. Täällä sijaitsevat mm. Öjenin vanhojen metsien suojelualue, Öjbergetin virkistysalue sekä Söderfjärdenin erikoinen ympyränmuotoinen viljelty kraatterilaakso.

Staden delas itu av en vid havsvik, Södra stadsfjärden, som går från sydost till nordväst och som samtidigt utgör delta för Laihela - Toby å och Solf å. Staden har huvudsakligen byggts vid vikens nordöstra strand på moränkullar så att en varm och solig strandzon öppnar sig mot havet i västsydväst. Området sydväst om viken, Sundom, utgör i första hand jord- och skogsbruksdominerat område med bybebyggelse. Här finns bl.a. Öjens skyddsområde för gammelskog, Öjbergets rekreatiomsområde och den unika, till formen runda, odlade kraterdalen Söderfjärden.

Merenlahti avautuu kaupungin edessä olevan suurehkon saaren, Vaskiluodon, edestä Pohjoiselle Kaupunginselälle, jonka itäpuolen rantoja pitkin kaupunki on laajentunut pohjoiseen. Kaupungin ja avomeren väliin jää monimuotoinen saaristo. Sundom ja maankohoamisen myötä myös saaristo ovat kaupungin potentiaalisia laajentumisalueita. Ranta on saariston suojaamaa, mutta tuulista ja altista meriveden korkeusvaihteluille (vankkumaväli + 2m).

4.2 Maankohoamisen vaikutus

Yleisesti ottaen merenpohjan muodosto Vaasan edessä on suhteellisen pienikuvioista, loivapiirteistä ja matalaa. Syvimmät syvänteet Pohjoisella kaupunginselällä ovat noin 7 metriä merenpinnan alapuolella. Eteläinen Kaupunginselkä on keskimäärin 1–2 metriä syvä.

Vanhan Vaasan meriyhteys oli maankohoamisen vuoksi pahasti umpeutunut jo noin 250 vuotta kaupungin perustamisen jälkeen. Vaasa paloi vuonna 1852, minkä jälkeen se siirrettiin noin 7 km:n päähän nykyiselle paikalleen Klemetsön niemelle vuonna 1862. Maankohoamisilmiön seurauksena maa nousee edelleen noin 8 mm vuodessa ja meri pakenee kaupungin edestä jatkuvasti. Erittäin suuria ovat muutokset matalalla Eteläisellä Kaupunginselällä, jossa jokien mukanaan tuoma liete nopeuttaa lahden umpeenkasvua. Delta-alue kasvaa kohti kantakaupunkia keskimäärin 10 metrin vuosivauhdilla. Delta-alueelle levittäytyvä ruovikko on arvokas linnustonsuojelualue, joka tarjoaa rikkaita luontokokemuksia kaupungin asukkaille. Toisaalta matalikon umpeenkasvu supistaa käyttökelpoisen avovesipinnan määrää ja vähentää vesillä liikkumisen mahdollisuuksia. Pohjoisella Kaupunginselällä maankohoamisen vaikutus on vähäisempää jyrkempien rantamuotojen ja syvempien vesialueiden ansiosta.

Globaalin ilmastomuutoksen seurauksena meriveden pinnan ennustetaan nousevan ja siten vähi-

Havsviken öppnar sig framför staden och den relativt stora ön Vasklot mot Norra stadsfjärden, där staden har utvidgats norrut längs de östra stränderna. Mellan staden och det öppna havet finns en varierande skärgård. Sundom och på grund av landhöjningen även skärgården utgör potentiella utvidgningsområden för staden. Stranden får skydd av skärgården, men den är blåsigt och utsatt för variationer i havsvattenståndet (+ 2m).

4.2 Landhöjningens inverkan

Allmänt taget är havsbottenformationerna framför Vasa relativt småskaliga, svagt sluttande och grunda. De djupaste sänkorna i Norra stadsfjärden ligger ca 7 meter under havsvattenytan. Södra stadsfjärden är i genomsnitt 1–2 meter djup.

Förbindelsen från Gamla Vasa till havet var på grund av landhöjningen ordentligt igenväxt redan ca 250 år efter grundläggandet av staden år 1606. Vasa brann år 1852 och efter det flyttades staden ca 7 km till dess nuvarande plats på Klemetsö udde år 1862. På grund av landhöjningen stiger marken fortfarande ca 8 mm per år och havet drar sig konstant bort från staden. Speciellt stora är förändringarna på den grunda Södra stadsfjärden, där slammet från åarna påskyndar vikens igenväxt. Deltaområdet växer mot stadskärnan med en takt på i medeltal 10 meter per år. Den vass som breder ut sig på deltaområdet utgör ett värdefullt fågelskyddsområde som erbjuder stadens invånare rika naturupplevelser. Samtidigt inskränker det grunda områdets igenväxt den användbara öppna vattenytan och möjligheterna att röra sig på vattnet. I Norra stadsfjärden är inverkan av landhöjningen mindre tack vare brantare stränder och djupare vattenområden.

Som en följd av de globala klimatförändringarna beräknas havsvattenytan stiga och därmed småningom fördröja inverkningarna av landhöjningen. Enligt havsforskningsinstitutets prognoser

tellen hidastavan maankohoamisen vaikutuksia. Merentutkimuslaitoksen ennusteiden mukaan meren pinta tulee kuitenkin Vaasassa laskemaan vielä 100 vuoden kuluttuakin.

4.3 Maiseman perusrunko

Vaasan mantereen puoleisen maiseman perusrunko muodostuu pääosin lounais–koillis-suuntaisista kumpareketjuista ja niiden välisistä laakso-painanteista sekä maankohoamisen leimaamasta merenrantavyöhykkeestä.

Kumpareet ovat matalia, jääkauden jälkeisten merivaiheiden huuhtomia, vähäravinteisia ja karuja, usein hyvin kivikkoisia moreenimäkiä. Avokalliokin työntyy monesti esiin kumpareen laella. Kumpareet muodostavat erikokoisia ketjuja pääosin lounaasta koilliseen. Ketjuista muodostuu kimpumainen viuhka, jonka selänneosat leviävät mantereelta merenrannalle tullessa ja muodostavat merelle työntyviä niemiä. Vain muutamissa kohdin moreenikumpareen reunaan on jääkauden aikana kasautunut hietava, vettä hyvin johtava harjanne (Kappelinmäki, Öjberget).

Selänneketjuja tai selänneryhmiä on kuusi, joista kapein on Vanhan Vaasan–Ristinummen selänne ja levein Höstveden–Pilvilammen selänne. Gerby–Västervikin ja Sundomin selänteet ovat monimuotoisia, usean kumpareen rykelmiä kun taas Keskustan–Bölen selänne muodostaa selväpiirteisen, usean kumpareen ketjun.

Kumpareet ovat pääosin metsän peittämiä. Metsätyyppi vaihtelee kallioisten ja kivikkoisten lakialueiden karuista kangasmetsistä hiukan rehevämpiin rinnealueiden tuoreisiin kangasmetsiin. Kumpareiden korkeimmat kohdat eli vedenjakajat ovat usein loivaharjaisia ja matalia ja ne muodostavat lähes mosaiikkimaisen verkoston. Myös kumpareiden rinteet ovat suhteellisen loivia ja pieni-piirteisiä.

Laaksot puolestaan ovat runsasravinteisia koostuen usein kymmeniä metrejä paksuista savipatjoista, jotka on raivattu viljelykseen lähes heti meren alta paljastuttuaan. Kapeita laaksoja on kuusi, joista Gerbyn Pitkäojan ja Hietalahden-

kommer havsvattenytan i Vasa emellertid fortfarande att sjunka ännu om 100 år.

4.3 Landskapets grundstruktur

Grundstrukturen för landskapet på fastlandssidan av Vasa bildas huvudsakligen av en rad kullar i riktningen sydväst-nordost och dalgångar mellan dem samt en havsstrandzon, som präglas av landhöjningen.

Kullarna utgörs av låga, näringsfattiga och karga, ofta mycket steniga, av efteristida havsvatten översköljda moränbackar. Kala berg sticker många gånger fram på kullarnas toppar. Kullarna bildar kedjor av varierande storlek huvudsakligen från sydväst till nordost. Kedjorna bildar en buktliknande fjäder, vars åsar vidgas i riktningen från fastlandet till havsstranden med uddar ut i havet. Endast på några ställen har det under istiden vid kanten av moränkullarna bildats vattenledande sandåsar (Kapellbacken, Öjberget).

Åskedjorna eller åsgrupperna är sex till antalet och den smalaste av dem är Gamla Vasa – Korsnästågets åsrygg och den bredaste Höstves – Molnträskets åsrygg. Gerby–Västerviks åsrygg och Sundom åsrygg är varierande klungor som består av flera kullar, medan åsen från centrum till Böle bildar en tydlig kedja med flera kullar.

Kullarna är huvudsakligen skogsbeklädda. Skogstypen varierar från karga moskogor på de bergiga och steniga, högt belägna områdena till något frodigare, unga moskogor på sluttningsområden. De högsta ställena på kullarna, dvs. vattendelarna, är ofta flacka och låga och de bildar ett nästan mosaikliknande nät. Även kullarnas sluttningar är relativt svagt sluttande och småskaliga.

Dalarna är näringsrika och de består av flera tiotals meter tjocka lerskikt, som har röjts till odlingsmark nästan omedelbart efter de stigit ur havet. De smala dalarna är sex till antalet och av dem är Långdikets dal i Gerby och Sandvikens- Bobäck ådal de minsta. Den sjunde dalen är kraterdalen Söderfjärden med dess unika runda form. Mitt i dalarna strömmar ett smalt, kanalliknande dike eller en bäck, som ofta regleras med

Maiseman perusrunko - Landskapets grundstruktur

Maiseman perusrunko - Landskapets grundstruktur

Selänneet - Åsryggar

I. Gerbyn-Västervikin selänne	I. Gerby-Västervik åsrygg
II. Klemetsön-Bölen selänne	II. Klemetsö-Böle åsrygg
III. Suvilahden-Purolan selänne	III. Sunnanvik-Bobäck åsrygg
IV. Vanhan Vaasan selänne	IV. Gamla Vasa åsrygg
V. Höstveden selänne	V. Höstves åsrygg
VI. Öjbergetin-Kantenin-Öjenin selänne	VI. Öjberget-Kanten-Öjen åsryggen

Laaksot - Dalgångar

1. Pitkäojan laakso	1. Längdiksdalen
2. Onkilahden-Pukinjärven laakso	2. Metviken-Infjärden ådal
3. Hietalahden-Purolan laakso	3. Sandvikens-Bobäck ådal
4. Vanhan Vaasan laaksot	4. Gamla Vasa ådalar
5. Matalaselän laakso	5. Grundfjärdsdalen
6. Ådranin laakso	6. Ådrans dal
7. Söderfjärdenin laakso	7. Söderfjärdens dal

Purolan laaksot ovat pienimmät. Muut laaksot ovat suurempia. Seitsemäs laakso on Söderfjärdenin poikkeuksellinen ympyränmuotoinen kraatterilaakso. Laaksojen keskellä virtaa kapea, kanavamainen oja tai puro, jota usein säädellään pumpaamalla. Laaksot jatkuvat maatuvan suoalueen kautta merenlahtina moreeniniemekkaiden väliin muodostaen matalia fladoja, jotka ovat vain rajallisesti mereen yhteydessä olevia matalia lahtia. Laakson keskellä saattaa sijaita syvempiä kosteikkopainanteita tai merestä kuroutuneita glo-järviä. Laaksojen päätteet lahtineen muodostavat merenrannalla erikokoisia viherkiiloja niemekkaiden kumpareille hakeutuneen asutuksen keskelle. Laaksot sekä niiden päätteenä olevat lahdemat merenrannassa edustavat Vaasan maiseman rehevintä ja monipuolisinta luontoa.

4.4 Maisemarakenne

Maisemarakenne on alueen luontotekijöiden muodostama kokonaisuus. Se muodostuu sekä elottomasta luonnosta kuten maastosta, maa- ja kallioperästä, vesiolloista ja ilmastosta että elollisesta luonnosta kuten eläimistöä ja kasvillisuudesta sekä ihmisen kehittämistä kulttuuriympäristöistä. Maisemarakenne voidaan jakaa kahteen äärialueeseen: maiseman korkeimpiin kohtiin eli vedenjakajiin ja maiseman alaosiin eli vesien kerääntymisalueisiin, laaksonpohjiin. Äärialueiden väliin jää rinnevyöhyke, joka parhaiten sietää mm. rakentamisen mukanaan tuomia muutoksia. Rinnevyöhyke on perinteisesti ollut asutukselle otollisinta inhimillistä vyöhykettä.

Vaasan maisemarakenteessa selänneketjujen vedenjakajat muodostavat monimuotoisen verkko-maisen kuvion, jonka ympärille ja sisään laakso-painanteet lomittuvat. Asutus on perinteisesti kiinnittynyt kumpareketjuihin selänteiden rinteille ja laaksot ovat pääosin jääneet rakentamattomiksi pelloiksi tai kosteikoiksi. Kumpareiden lakiosissa maaston korkeimmat kohdat, tuuliset kalliot ja kivikot, jäivät usein myös rakentamatta. Maisemarakenteen hahmottaminen rinteiltä viljeltyjen laaksojen yli oli yksinkertaista ja selvää niin kauan kuin viljely piti laakson avoimena.

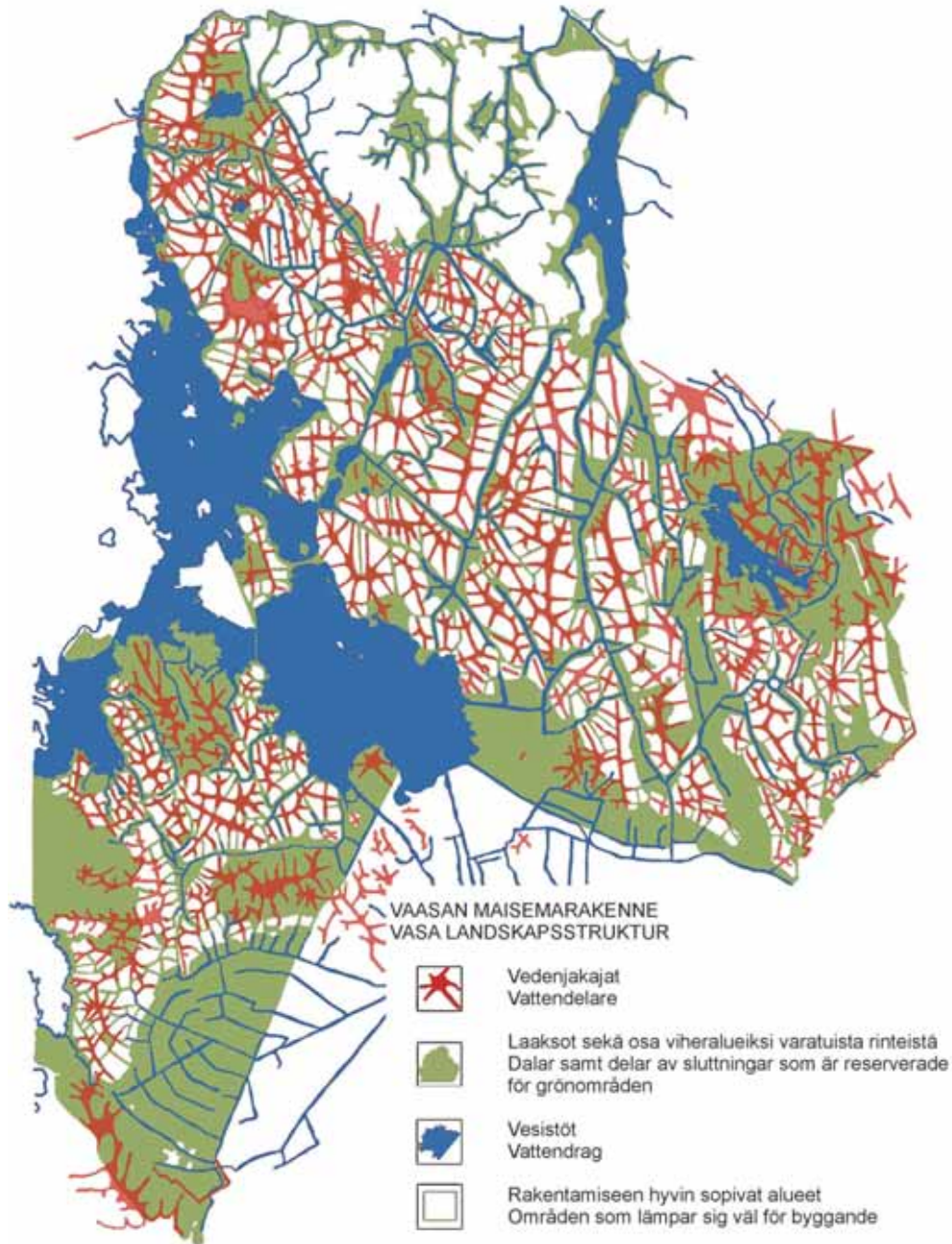
pumpning. Dalarna fortsätter via deltaområdet, i form av havsvikar som mellan moränuddarna bildar grunda flador, dvs. grunda vikar som enbart i begränsad utsträckning står i förbindelse med havet. Mitt i dalen kan det finnas djupare våtmarks-sänkor eller glosjöar som har avsnörts från havet och dit havsvattnet når endast vid högvatten eller under stormar. Ändarna av dalarna inklusive vikar bildar grönkilar av olika storlekar vid havsstranden mitt emellan den bosättning som sökt sig till kullarna på uddarna. Dessa representerar den frodigaste och mångsidigaste naturen i landskapet i Vasa.

4.4 Landskapsstrukturen

Landskapsstrukturen utgör en helhet bestående av områdets naturfaktorer. Den bildas både av icke-levande natur, såsom terrängen, jord- och bergsmånen, vattenförhållandena och klimatet, och av levande natur, såsom faunan och floran samt den av människan skapade kulturmiljön. Landskapsstrukturen kan delas in i två gränsområden, landskapets högsta ställen, dvs. vattendelarna, och landskapets nedre delar, dvs. vattenuppsamlingsområdena, dalbottnarna. Mellan gränsområdena finns en sluttningszon, som bäst tål de förändringar som bl.a. byggandet medför. Traditionellt har sluttningszonen varit mest lämplig för bebyggelse.

I Vasas landskapsstruktur bildar vattendelare ett varierande nätliknande mönster, kring och in i vilken dalgångarna slingrar sig. Bebyggelse har traditionellt funnits på åsslutningarna och kedjorna med kullar medan dalarna huvudsakligen har utgjort obebyggda åkrar eller våtmarker. Åsryggarna, dvs. de högsta ställena i terrängen, blåsiga berg och stensamlingar, förblev också ofta obebyggda. Det var enkelt och klart att få ett grepp om landskapsstrukturen från åsarna över de odlade dalarna så länge som dalarna hölls öppna på grund av odling.

Bebyggelsen hoppade så att säga från ås till ås medan vyerna öppnades mot dalen. Numera har åkrarna i dalarna börjat växa igen och det börjar

Asutus ikään kuin hyppi kumpareelta kumpareelle näkymien avautuessa laaksoon. Nykyisin laaksojen pellot ovat alkaneet metsittyä ja maisemarakenteen visuaalinen hahmottaminen alkaa olla vaikeampaa.

Laaksoon päin avautuvia, rakentamiseen hyvin sopivia rinnealueita on selänneketjuilla vielä runsaasti jäljellä. Laaksot ja selänneiden vedenjakajat luovat kaupunkirakenteelle selkeät hahmottamis- ja jäsentämismahdollisuudet. Ne ovat myös viheraluejärjestelmän peruslähtökohta.

bli svårare att få ett visuellt grepp om landskapsstrukturen.

På åskedjorna finns fortfarande en stor mängd sådana sluttningsområden med vyer mot en dal som är mycket lämpliga för byggande. Dalarna och åsarnas vattendelare ger goda möjligheter att gestalta och strukturera staden. De utgör även utgångspunkten för grönområdessystemet.

5. Vaasan suojelualueet ja arvokkaat luontotyypit

5.1 Suojelualueet

Vaasassa on neljä valtakunnalliseen Natura 2000 -verkostoon kuuluvaa aluetta: Sundominlahti–Risö, Öjen, Söderfjärden ja Torgrund. Alueet ovat toisiinsa nähden varsin erilaisia. Sundominlahden–Risön linnustonsuojelualueeseen kuuluu sekä maatuvaa maankohoamisrantaa Laihian–Tuovilanjoen suualueella sekä vanhaa kuusivaltaista sekametsää Risössä mantereen puolella. Öjenin selänteellä on vanhojen metsien suojelualue. Söderfjärden puolestaan on avoin viljelty meteoriitti-kraatterilaakso. Torgrundin saaristo on osa laajaa Merenkurkun saariston maailmanperintökokonaisuutta.

Vaasassa on kaksi ympäristöministeriön vahvistamaa valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita, Vanha Vaasa ja Söderfjärden. Vanhan Vaasan aluerajaus suojaa mm. Vanhan Vaasan kanaalin laakson reunavyöhykkeineen. Matalaselän laakso on seudullisesti arvokas maisema-alue.

Kaupungin osayleis- tai asemakaavalla suojelemissa luontokokonaisuuksia on Pilvilammen, Öjbergetin sekä Storbergetin selännealueilla. Pienempiä suojelualueita löytyy Vikeniltä, Haukinevalta, Liisanlehdosta, Patteriniemestä ja Vanhan Vaasan alueelta mm. Hovioikeudenmäeltä.

Kaupungin pinta-alasta 12 % on suojeltu joko kaavalla tai Natura 2000 -suojeluverkostolla. Osuus on erittäin suuri muihin Suomen kaupunkeihin verrattuna.

5. Skyddsområden och värdefulla naturtyper i Vasa

5.1 Skyddsområden

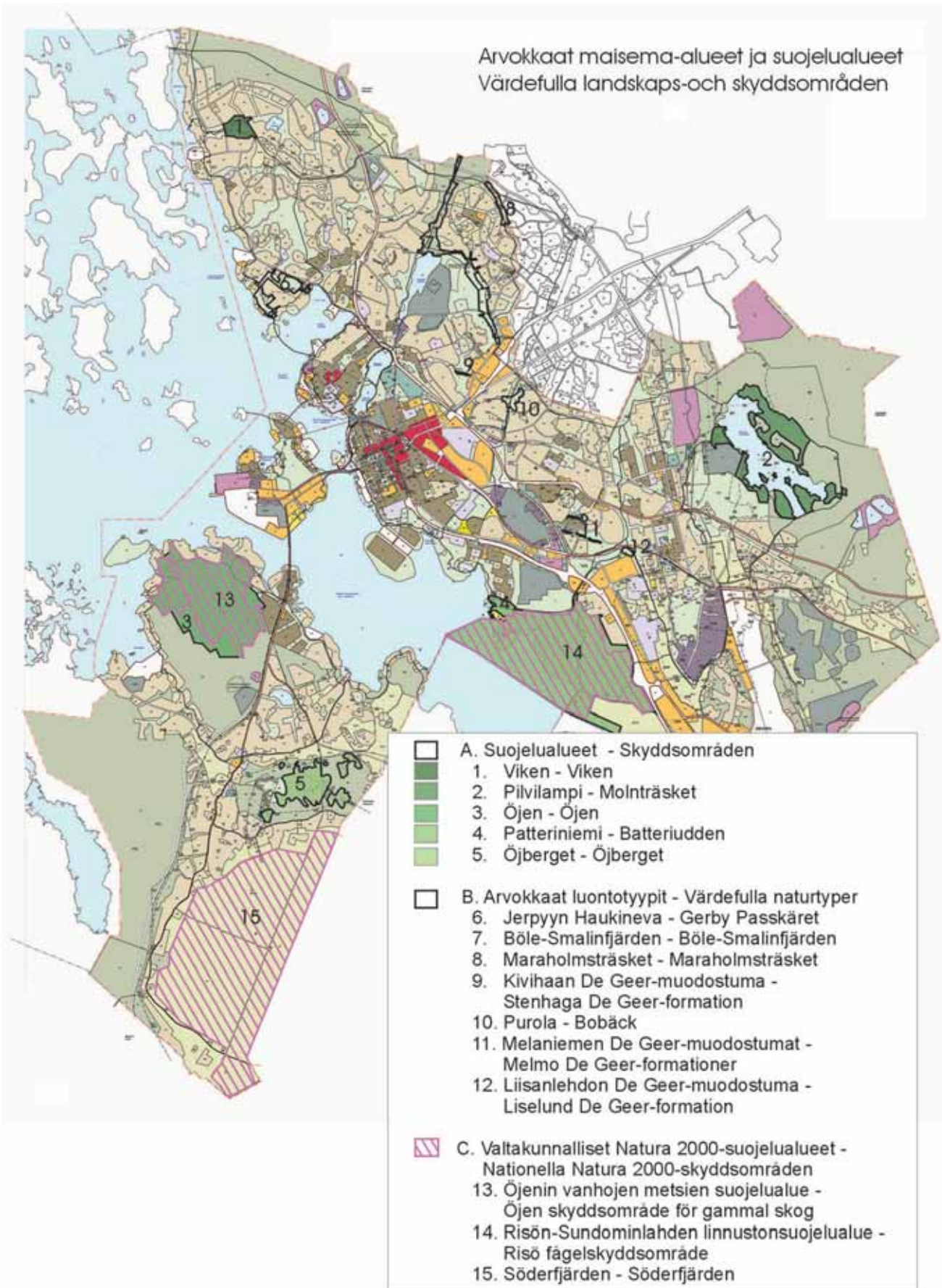
I Vasa finns fyra områden som hör till det riksfattande Natura 2000 -nätet: Sundomviken–Risön, Öjen, Söderfjärden och Torgrund. Områdena är mycket olika varandra. Till fågelskyddsområdet Sundomviken–Risön hör både landhöjningsstrand, som grundas upp vid mynningen av Laihela–Toby å, och gammal grandominerad blandskog vid Risön på fastlandet. På Öjens ås finns ett skyddsområde för gammelskog. Söderfjärden å sin sida är en öppen, odlad meteorit-kraterdal. Torgrundens skärgård är en del av den omfattande världsarvshelheten i Kvarkens skärgård.

I Vasa finns två av miljöministeriet fastställda, nationellt värdefulla landskapsområden, Gamla Vasa och Söderfjärden. Avgränsningen av Gamla Vasa området skyddar bl.a. Gamla Vasa ådal inklusive randzoner. Grundfjärdsdalen är ett regionalt värdefullt landskapsområde.

Naturhelheter som skyddas i stadens delgeneral- eller detaljplaner finns på Molnträskets, Öjbergets och Storbergets åsområden. Mindre skyddsområden finns i Viken, Gäddträsket, Liselund, Batteriudden och Gamla Vasa, bl.a. Hovrättsbacken.

Av stadens areal har 12 % skyddats antingen i plan eller genom Natura 2000 -nätverket. Andelen är mycket stor jämfört med andra städer i Finland.

5.2 Arvokkaat luontotyypit

Linnuston kannalta erityisen arvokkaita luontotyyppijä on Onkilahden–Pukinjärven ja Vanhan Vaasan kanaalin laaksoissa sekä Svartön niemellä. Näillä alueilla lajimäärä on poikkeuksellisen suuri.

Liito-oravan kannalta merkittäviä elinpiirejä on Vaasassa useita. Liito-oravia on havaittu mm. Vanhassa Satamassa, Liisanlehdossa, Mustikka- maalla, Vanhan Vaasan Hovioikeudenmetsässä, Pilvilammella, Myrgrundilla ja Gerbyn niemellä. Metsää kasvavan merenrantavyöhykkeen samoin kuin yhtenäisiä metsänreunoja sisältävien laakso-painanteiden merkitys eläimistön, kuten liito-oravien, kulkureitinä on erityisen huomattava. Vaasan lepakkokannan säilymisen kannalta vanhat ullakko- ja kellaritiloja sisältävät rakennetut kulttuurimiljööt ovat avainasemassa samoin kuin saalistusalueina avoimet pienvesistöt ja lämpimät kallioalueet ja lakikivikot.

EU-direktiivillä suojeltujen liito-oravien, lepakoiden ja lintujen elinympäristöt voidaan turvata säilyttämällä edellä mainitut arvokkaat luontotyypit.

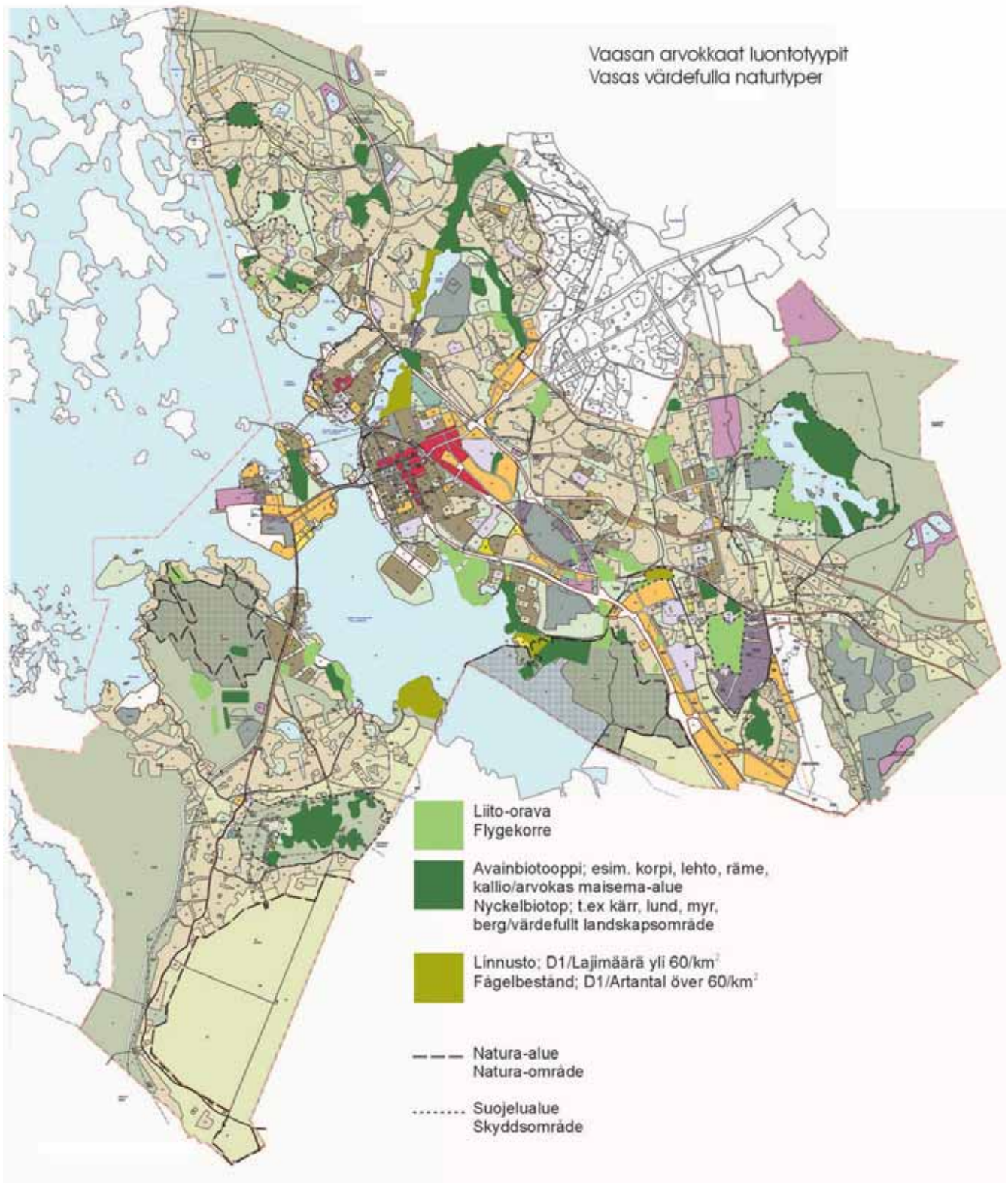
5.2 Värdefulla naturtyper

Med tanke på fågelbeståndet finns speciellt värdefulla naturtyper i Metvikens–Infjärdens ådal och Gamla Vasa ådalar samt på Svartöudde. På de här områdena är artantalet avvikande stort.

Det finns flera betydelsefulla revir för flygekorrnen i Vasa. Flygekorrar har observerats bl.a. i Gamla hamnen, Liselund, Blåbärslandet, Hovrättsskogen i Gamla Vasa, vid Molnträsket, på Myrgrund och Gerby udde. För faunans förbindelserutter och då speciellt för flygekorrarna är den skogbeklädda havsstrandzonen liksom även dalgångarna med enhetliga skogszoner av stor betydelse. När det gäller bevarandet av fladdermössen är de gamla, bebyggda kulturmiljöerna med vinds- och källarutrymmen viktiga liksom även öppna små vattendrag som utgör fladdermössens jaktområden samt varma klippområden och högt belägna steniga fält.

De enligt EU-direktiv för flygekorrar, fladdermöss och fåglar skyddade livsmiljöerna kan tryggas genom att ovan nämnda värdefulla naturtyper bevaras.

6. Vaasan viheralueiden saavutettavuus

Viheralueiden saavutettavuusanalyysin avulla määriteltiin tarvittavien virkistysalueiden sijainti ja määrä. Viheralueista tulee muodostua verkosto, joka kattaa eri toimintojen tarpeet. Analyysin osoittamat puutekohdat täydennetään. Kaupungin pohjoisosasta Gerby–Västervikistä on kaupungin eteläosissa sijaitseville suurille luontoalueille suosituksia pidempi matka, joten kaupungin rajalle Degermossenin alueelle on tarpeen varata laajempi virkistysaluekokonaisuus, joka on asukkaille paremmin saavutettavissa.

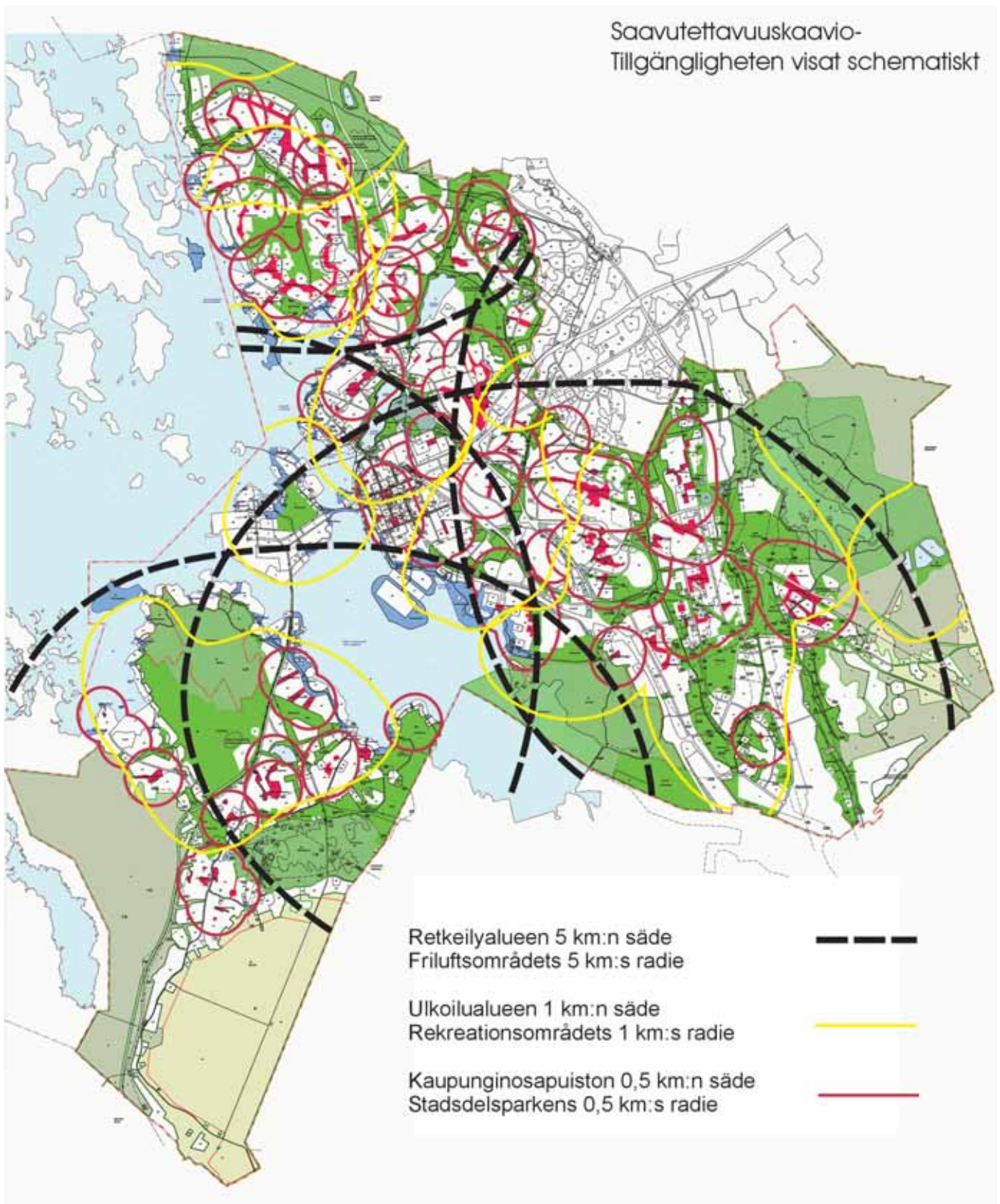
Viheralueet on luokiteltu viiteen eri käyttöluokkaan seuraavasti: 1. *retkeilyalueet*, 2. *ulkoilualueet*, 3. *lähi-/kaupunginosapuistot*, 4. *merenrantapuistot* sekä 5. *maa- ja metsätalousalueet*. Retkeilyalueet ovat kooltaan vähintään 150 ha ja ne ovat asukkaiden saavutettavissa 5 km:n etäisyydellä. Ulkoilualueet taas ovat kooltaan vähintään 10 ha ja niiden tulee olla asukkaiden saavutettavissa 1 km:n etäisyydellä. Lähipuistot/kaupunginosapuistot puolestaan ovat vähintään hehtaarin kokoisia ja niiden tulee olla asukkaiden saavutettavissa 0,5 km:n etäisyydellä. Merenrantapuistot ovat tärkeitä kaikille Vaasan asukkaille ja niitä tulee varata joko yhtenäisenä vyöhykkeenä rannalle tai siten, että rantaan turvataan pääsy noin 1 km:n välein. Maa- ja metsätalousalueet toimivat osittain virkistysalueina. Tällöin kuitenkin ulkoilu tulee ohjata niin, että maatalouden harjoittaminen ja virkistystoiminta eivät ole keskenään ristiriidassa.

6. Grönområdenas tillgänglighet i Vasa

Med hjälp av en analys av grönområdenas tillgänglighet definierades var och hur många rekreationsområden som behövs. Grönområdena bör bilda ett nätverk som täcker olika verksamheters behov. De brister som analysen påvisar åtgärdas. Från Gerby–Västervik i stadens norra del är det längre väg till de stora naturområdena i stadens södra delar än vad som rekommenderas. Därför är det nödvändigt att reservera en omfattande rekreationsområdeshelhet intill stadens gräns vid Degermossen.

Grönområdena är utgående från användningen indelade i fem olika klasser enligt följande: 1. *friluftsområden* 2. *rekreationsområden* 3. *när-/stadsdelsparker* 4. *havsstrandparker* samt 5. *jord- och skogsbruksområden*. Friluftsområdena omfattar minst 150 ha och invånarna når dem inom 5 km. Rekreationsområdena omfattar minst 10 ha och invånarna bör nå dem inom 1 km. Närparkerna/stadsdelsparkerna omfattar minst en hektar och de bör vara tillgängliga för invånarna inom 0,5 km. Havsstrandparker är viktiga för alla Vasabor och de bör reserveras antingen i form av en enhetlig zon vid stranden eller så att tillgången till stranden tryggas med ca en kilometer mellanrum. Även jord- och skogsbruksområdena fungerar delvis som rekreationsområden. Härvid bör friluftsverksamheten dock styras så att jordbruket och rekreationsverksamheten inte är i konflikt med varandra.

7. Maisemarakenteeseen ja luontotyypeihin sitoutuva viheraluejärjestelmä

Vaasan viheraluejärjestelmä perustuu kolmeen maisemarakenteen pääelementtiin: merenrantaan ja saaristoon, merenrannasta alkaviin ja mantee-reelle jatkuviin laaksopainanteisiin sekä mantee-reella maastosta nousevien kumpareiden ja selän-teiden lakiosiin ja rinteisiin. Viheralueet voidaan näin ollen jakaa kolmeen päätyyppiin: *merenran-tapuistoihin*, *laaksopuistoihin* ja *selännepuistoihin*. Selännepuistot puolestaan voidaan vielä jakaa vedenjakajapuistoihin ja rinnepuistoihin.

Merenrantavyöhyke kulkee kaakko–luode-suuntaisesti kaupungin edessä ja maankohoamisen seurauksena se muuttuu koko ajan. Rannalla on monenlaista virkistystoimintaa. Merenranta on tärkeä vyöhyke kaikille vaasalaisille. Erityisen merkittäviä rantapuistot ovat niille, joilla ei ole mahdollisuutta kesämökkeilyyn tai veneilyyn saaristossa. Maatuvien lahtien kasvillisuus ja eläimistö – erityisesti linnusto – on runsas ja ne ovat näin ollen viheraluejärjestelmän keitaita ja solmukohtia.

7. Grönområdesstrukturen i anknytning till landskapsstrukturen och naturtyperna

Vasas grönområdesstruktur är baserad på tre huvudelement för landskapsstrukturen: havsstranden och skärgården, dalgångar som utgår från fastlandet och mynnar ut vid havsstranden kullars och åsars toppar och sluttningar på fastlandet. Grönområdena kan därmed delas in i tre olika huvudtyper: *havsstrandsparker*, *dalparker* och *åsparker*. Åsparkerna kan för sin del ytterligare delas in i vattendelar-parker och sluttning-parker.

Havsstrandszonen går från sydost till nordväst framför staden och som en följd av landhöjningen förändras den hela tiden. Havsstranden är en viktig zon för alla Vasabor och på stranden finns en mängd olika typer av rekreativ verksamhet.. Särskilt viktiga är strandparkerna för dem som inte har möjlighet att vistas på sommarstuga eller båt i skärgården. Floran och faunan –framför allt fågellivet– i landhöjningsvikarna är rikligt och de utgör därmed oaser och knutpunkter i grönområdesstrukturen.

Laaksot ovat vielä suhteellisen yhtenäisiä, laajoja rakentamattomia alueita. Rakennettujen selänteiden väliin sijoittuvat laaksot jäsentävät ja rytmittävät kaupunkirakennetta. Osa laaksoista on kuitenkin jo pirstoutunut epäyhtenäisiksi palasiksi. Erityisesti tiestö ja rautatie paloittelevat laaksot pieniin osiin, mikä monin paikoin haittaa tai jopa estää laaksoissa liikkumista, etenkin laaksojen suuntaisesti kuljettaessa. Lisäksi laaksojen metsittyminen vaikeuttaa kaupunki- ja maisemarakenteen hahmottamista. Laaksojen tulisi kuitenkin edelleen toimia avoimina, näkymiä kokoavina viljely- tai virkistysalueina, kaupunkia jäsentävinä elementteinä sekä kulkuyhteyksien turvaajina. Laaksojen säilyminen avoimena vaatii jatkuvaa panostusta, sillä ilman hoitoa ne metsittyvät reheviksi lehdoiksi. Laaksopuistojen avoimuutta voidaan lisätä esim. kaivamalla ja patoamalla vesialtaita laaksoon. Vesiaiheet kosteikkoineen myös puhdistavat rinteiden rakennetuilta alueilta valuvat hulevedet ennen niiden kulkeutumista kaupungin rantavesiin ja Merenkurkkuun. Myös liikuntaa ja urheilua palvelevat kentät ja viheriöt pitävät osaltaan laaksoa avoimena.

Dalarna är fortfarande relativt enhetliga, vidsträckta och obebyggda områden. Dalarna mellan de bebyggda åsarna strukturerar staden. En del av dalarna har emellertid redan splittrats. Framför allt vägar och järnvägar splittrar dalarna i små delar, vilket på många ställen försvårar eller till och med förhindrar fri färd i dalarna, framför allt i samma riktning som dalarna. Därtill försvårar besökningen av dalarna gestaltningen av stads- och landskapsstrukturen. Dalarna borde fortfarande fungera som öppna, vksamlande odlings- eller rekreationsområden, element som ger struktur åt staden samt tryggar förbindelserna. Att bibehålla dalarna öppna kräver kontinuerliga satsningar, eftersom de utan vård beskogas till frodiga lundar. Dalparkernas öppna karaktär kan utökas exempelvis genom att vattenbassänger grävs och däms upp i dalarna. Vattenelement med våtmarker renar också det dagvatten som rinner från de bebyggda områdena på sluttningarna innan det når vattnen vid stadens stränder och Kvarken. Även motions- och idrottsplaner och grönområden håller dalen öppen.

Selänteet ja kumpareketjut ovat Vaasassa voimakkaimmin rakennettuja maisemarakenteen osia. Erityisesti loivapiirteisten kumpareiden rinteet ovat hyvin rakentamiseen sopivia alueita. Jäljelle jääneet rakentamattomina säilyneet selänteet ovat siten erityisen arvokkaita retkeily- ja luonnonalueita. Selänteet toimivat paitsi maa- ja metsätalous- tai virkistysalueina, myös metsäisinä ulkoilualueina ja sulkevinä suojaviheralueina. Rakennetuilla alueilla kumpareketjujen ja selänteiden lakiosat ja vedenjakajat tulee kaavoituksessa jättää maiseman toimintaa, ekologista toimivuutta ja tuottokykyä turvaaviksi viheralueiksi: puistoiksi ja puistikoiksi tai rakentamattomiksi tontinosiksi. Selännepuistoja voidaan myös voimistaa rakentamisesta syntyvillä ylijäämämaamassoilla.

Åsarna och kedjorna av kullar är de kraftigast bebyggda delarna av landskapsstrukturen i Vasa. Framför allt de svagt sluttande områdena är mycket lämpliga områden för byggande. De återstående, obebyggda åsarna är därmed värdefulla friluft- och naturområden. Åsarna fungerar förutom som jord- och skogsbruks- eller rekreationsområden även som skogsbevuxna friluftsområden och avgränsande skyddsgrönområden. I planläggningen bör de högsta delarna av kullarna och åsarna samt vattendelarna på bebyggda områden reserveras för grönområden som tryggar verksamheten i landskapet, den ekologiska funktionsdugligheten och den produktiva kraften dvs. som parker och esplanader eller obebyggda tomtdelar. Åsparkerna kan även förstärkas med överskottsmassor från byggandet.

Rinteet ovat pääosin rakentamisen laajentumis- ja tiivistämisalueita. Rakentamisen ulkopuolelle jätetään kuitenkin mm. liian jyrkät ja rakentamiseen huonosti sopivat rinteet, varjoiset pohjoispuolen rinteet, lähteet ja niistä lähtevät purotorot, kannasten salpaamat harvinaistuneet suopainanteet – kuten rämeet ja korvet – sekä liito-oraville sopivat vanhat sekametsäalueet. Säästetyistä alueista muodostuu eritasoisia rinnepuistoja, jotka nivoutuvat osaksi selänne-, laakso- ja merenrantapuistoja sekä luovat yhteyksiä maisemarakenteen eri osien välille.

Vaasan viheraluejärjestelmässä sekä maisemarakenteen äärialueet että arvokkaat luontokohteet on jätetty rakentamisen ulkopuolelle. Ihannetilanteessa Vaasan viheraluejärjestelmä muodostuu yhtenäiseksi verkostoksi merenrannasta laaksoihin ja laaksoista selänneiden lakiosiin. Asutuksen ja rakentamisen tulisi jatkossakin tukeutua selänneiden rinteisiin, kun taas laaksot tulisi kaikin

Sluttningarna utgör huvudsakligen utvidgnings- och förtättningsområden för byggandet. Utanför byggandet lämnas dock bl.a. för branta sluttningar, skuggiga sluttningar mot norr som dåligt lämpar sig för byggande och områden med källor och små bäckar som utgår från dem, de allt mera ovanliga kärrsänkorna som avsnörts av näs – såsom tallmyrar och sumpskogar – samt gamla, för flygekorrar lämpliga, blandskogsområden. Av de områden som bibehålls bildas sluttningsparkar på olika nivåer, vilka blir delar av ås-, dal- och havsstrandparker och skapar förbindelser mellan de olika delarna i landskapsstrukturen.

I grönområdesstrukturen i Vasa har såväl landskapsstrukturens gränsområden som de värdefulla naturobjekten lämnats utanför byggandet. I en idealsituation bildar Vasas grönområdesstruktur ett enhetligt nätverk från havsstranden till dalarna och från dalarna till åsarnas högst belägna delar. Bosättningen och byggandet borde även i

keinoin pitää avoimina maisematiloina. Laaksojen reunoille, avoimen ja rakennetun alueen yhtymäkohtaan tulee kuitenkin muodostaa myös yhtenäisiä, metsää kasvavia kaistoja eli reunavyöhykkeitä, joiden turvin esim. liito-orava kykenee liikkumaan reviiriltä toiselle.

8. Vaasan viheraluejärjestelmän käyttöluokat ja osakokonaisuudet

Viheraluejärjestelmä on kaupungin erilaisten viheralueiden, virkistysalueiden, puistojen ja ulkoilureittien muodostama kokonaisuus, johon sisältyvät retkeilyalueet, ulkoilualueet, lähipuistot/kaupunginosapuistot, merenrantapuistot, maa- ja metsätalousalueet sekä viherreittiyhteydet.

Vaasan viheraluejärjestelmän virkistysalueiden käyttöluokista retkeily- ja metsätalousalueet sijoittuvat ensisijassa selänteille ja vedenjakajille, joille muutenkin ohjataan kevyempiä, korkeintaan kohtuullista kulutusta aiheuttavia toimintoja. Selänteiden vedenjakajat tulee aina pyrkiä säilyttämään kasvullisina viheralueina tai muuttaa sellaisiksi. Maatalousalueet, ulkoilualueet ja merenrantapuistot sijoittuvat pääosin laaksoihin ja rantojen tuntumaan, jotka luonnostaan sietävät eniten kulutusta ja muutoksia. Lähipuistoja/kaupunginosapuistoja on Vaasassa sijoitettu tähän asti enimmäkseen selänteille, mutta nykyisin näitä puistoja yhä useammin sijoitetaan myös paremmin kulutusta sietäviin laaksoihin ja painanteisiin. Muutenkin viheraluetyypit lomittuvat sijoituksensa ja käyttötarkoituksensa mukaan keskenään.

Vaasan viheralueiden käyttöluokitus perustuu paitsi alueen sijaintiin maisemarakenteessa ja sen sisältämiin arvokkaisiin luontotyyppeihin, myös saavutettavuusanalyysiin ja erilaisiin nettikyseilyissä ja yleiskaavatilaisuuksissa esitettyihin asu-

fortsättningen finnas på åsarnas sluttningar, medan dalarna med alla medel borde bibehållas som öppna landskapsrum. I utkanterna av dalarna, där öppna och bebyggda områden möts, bör det dock bildas även enhetliga zoner med skog, dvs. bryn där det är möjligt exempelvis för flygekorrar att röra sig från revir till revir.

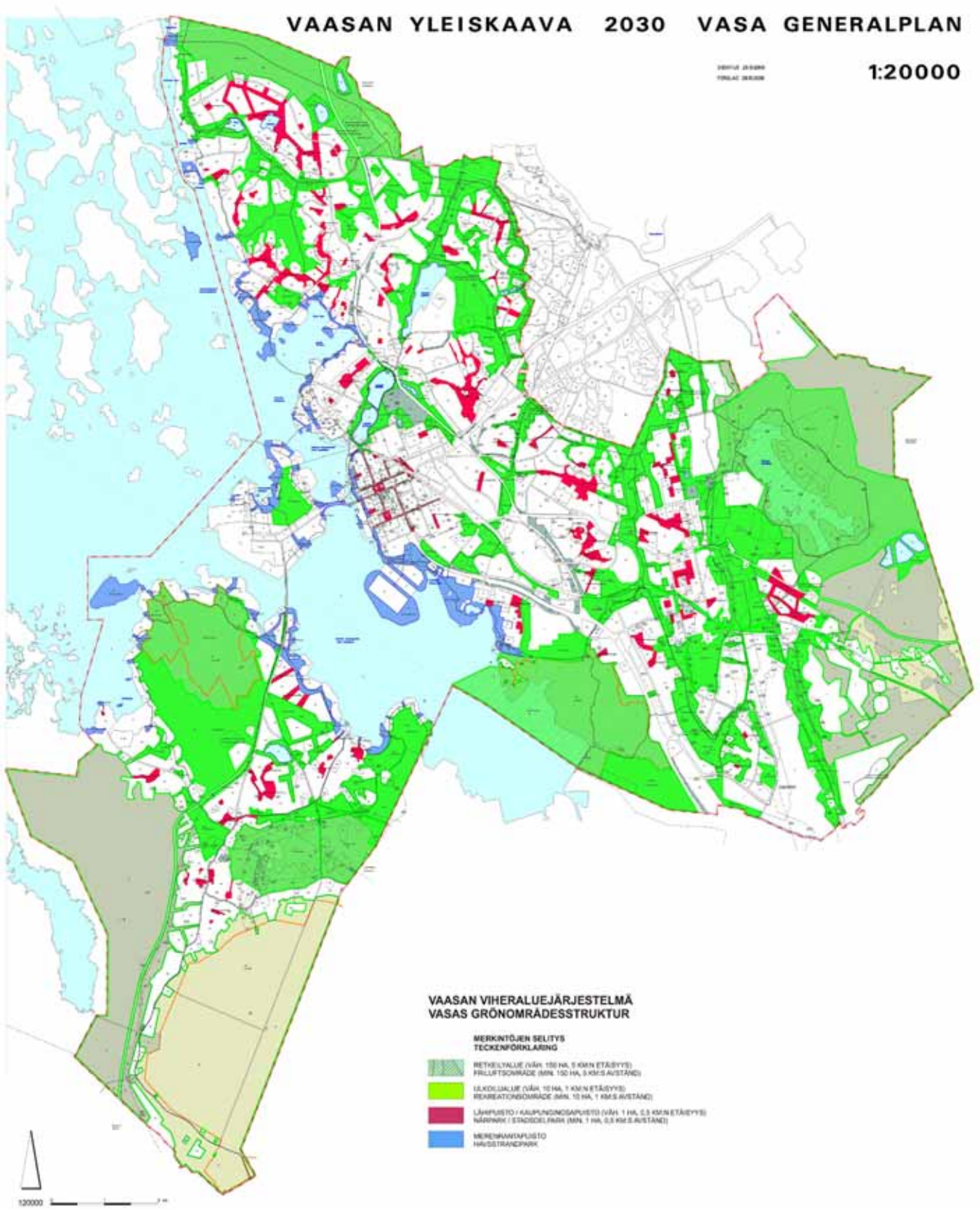
8. Typklassificering av grönområdesstrukturen i Vasa

Grönområdesstrukturen utgör en helhet som bildas av stadens olika grönområden, rekreationsområden, parker och friluftsleder, i vilka ingår friluftsområden, rekreationsområden, närparker/stadsdelsparker, havsstrandsparker, jord- och skogsbruksområden samt grönförbindelser.

Friluft- och skogsbruksområdena finns i första hand på åsar och vid vattendelare. Till dessa styrs endast lättare funktioner som högst medför måttlig slitage. Vattendelarna på åsarna bör alltid i mån av möjlighet bevaras som vegetativa grönområden eller ändras till sådana områden. Jordbruksområdena, rekreationsområdena och havsstrandsparkerna är huvudsakligen belägna i dalarna och i närheten av stränderna, och är områden som naturligt klarar av det största slitaget och de flesta förändringarna. Närparker/stadsdelsparker har i Vasa hittills mest förlagts till åsarna, men för närvarande förläggs dylika parker allt oftare även till dalar och sänkor som bättre klarar av slitage. Även i övrigt varvas grönområdestyperna sinsemellan enligt läge och användningsändamål.

Användningsklassificeringen av grönområdena i Vasa utgår förutom ifrån området läge i landskapsstrukturen och värdefulla naturtyper, även ifrån tillgänglighetsanalysen och olika invånarsynpunkter, som uttryckts i internetenkäter och vid generalplanediskussionstillfällen.

8.1 Retkeilyalueet

Retkeilyalueet tukeutuvat pääasiassa selännteisiin. Niitä on varattu seuraavasti: Pilvilammen retkeilyalue (n. 800 ha), Risön retkeilyalue (n. 460 ha), Öjbergetin retkeilyalue (n. 270 ha), Öjenin retkeilyalue (n. 300 ha) sekä Degermossenin retkeilyalue (n. 370 ha). Näistä Degermossenin retkeilyalue on uusi, Gerby–Västervikissä Vaasan ja Mustasaaren rajalle muodostettava retkeilyalue. Alue kattaa Västervikin pohjoisosan sekä alueita Alskatintien molemmin puolin. Yhteensä retkeilyalueita on 2200 ha eli noin 305 m²/asukas.

Retkeilyalueet on tarkoitettu lähinnä viikonloppuvapaan viettoon, luonnossa samoiluun, luonnon tarkkailuun ja luonnon antimien keräilyyn. Retkeilyalueilta löytyy mm. koskematonta luontoa, retkeilyreittejä, luontopolkuja opastauluneen sekä nuotiopaikkoja. Pilvilammen, Öjbergetin, Öjenin ja Risön retkeilyalueille on laadittu tarkemmat käyttö- ja hoitosuunnitelmat. Gerby–Västervikin tulevalle retkeilyalueelle laaditaan vastaava suunnitelma.

Retkeilyalueilla sijaitsee myös suojelualueita, joilla pääosassa on luonto ja sen monimuotoisuuden ja elinmahdollisuuksien turvaaminen.

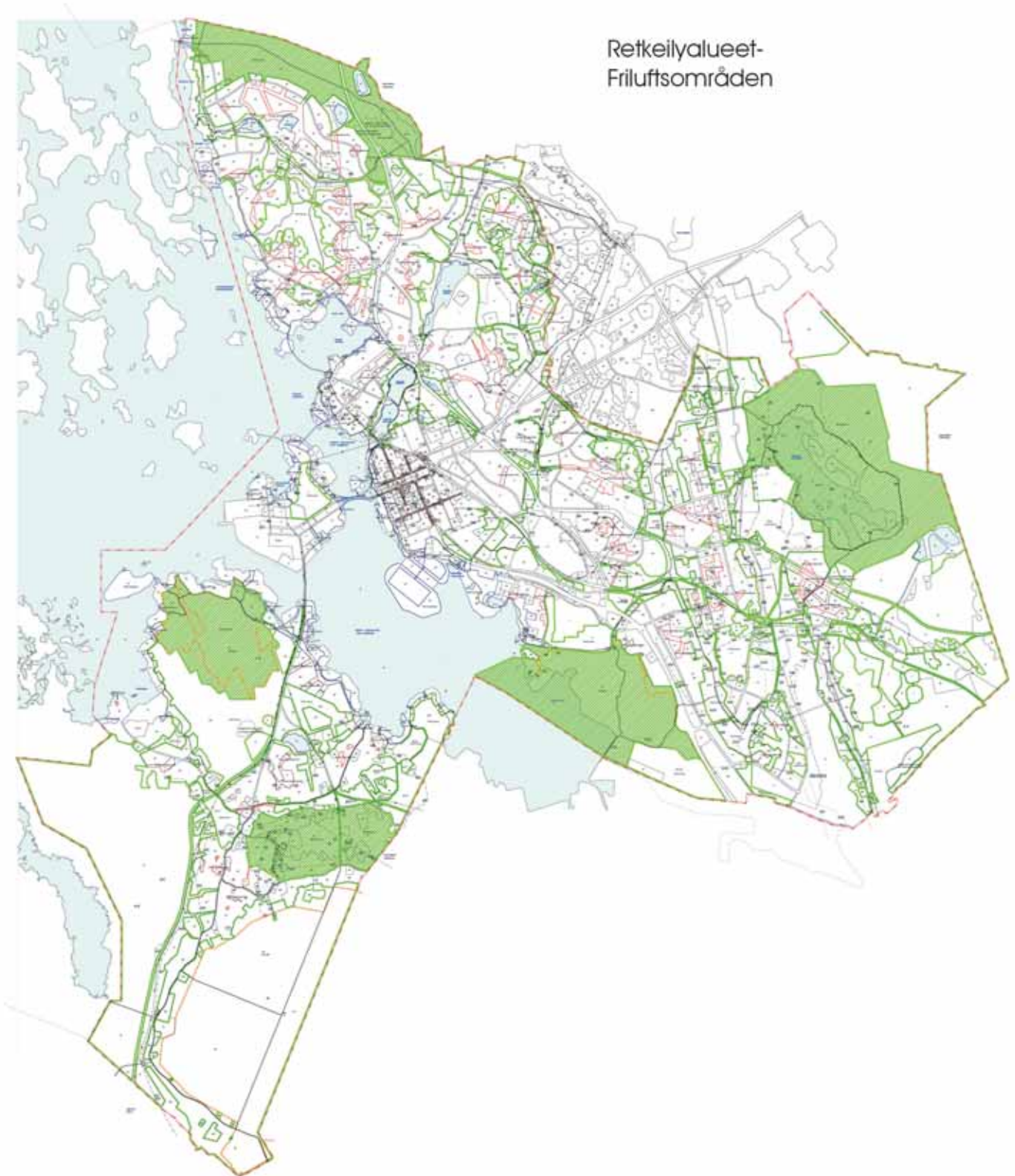
8.1 Friluftsområden

Friluftsområdena finns huvudsakligen på åsarna. De har reserverats enligt följande: Molnträskets friluftsområde (ca 800 ha), Risöns friluftsområde (ca 460 ha), Öjbergets friluftsområde (ca 270 ha), Öjens friluftsområde (ca 300 ha) samt Degermossens friluftsområde (ca 370 ha). Av dessa är Degermossens friluftsområde ett nytt område i Gerby–Västervik vid gränsen mellan Vasa och Korsholm. Området täcker norra delen av Västervik och områden på bägge sidor om Alskatvägen. Totalt finns 2200 ha friluftsområden, dvs. ca 305 m²/invånare.

Friluftsområdena är närmast avsedda för veckoslutsvistelse, vandringar i naturen, naturbetraktelser och insamling av naturens håvor. I friluftsområdena finns bl.a. orörd natur, vandringsleder, naturstigar med guidetavlor samt rastplatser. För Molnträskets, Öjbergets, Öjens och Risöns friluftsområden har användnings- och skötselplaner gjorts. För Degermossens friluftsområde i Gerby–Västervik kommer en motsvarande plan att göras.

På friluftsområdena finns även skyddsområden, med naturen och trygga av dess mångfald och levnadsmöjligheter som huvudsakligt mål.

8.2 Ulkoilualueet

Ulkoilualueet tukeutuvat pääosin kaupunkia jäsentäviin laaksoihin sekä niihin välittömästi rajautuviin, asutuksen tuntumassa sijaitseviin selännemetsiin. Laaksojen ulkoilualueita on varattu seuraavasti: Matalaselän laakso (n. 600 ha), Pitkäselän–Vanhan Vaasan kanaalin laakso (n. 400–450 ha), Hietalahden–Purolan laakso (n. 200 ha), Onkilahden–Pukinjärven laakso (n. 300 ha), Pitkäojan laakso (n. 100 ha) sekä Ådranin laakso (n. 350 ha). Yhteensä ulkoilualueita on 1950 ha eli 270 m²/asukas. Selänteiden ulkoilualueiksi on varattu Gerbyn mäki, Metsäkallio, Ämmänmäki, Hovioikeuden metsä, Vaskiluodon metsä, Mustikkamaan itäosa ja Öjenin eteläosa.

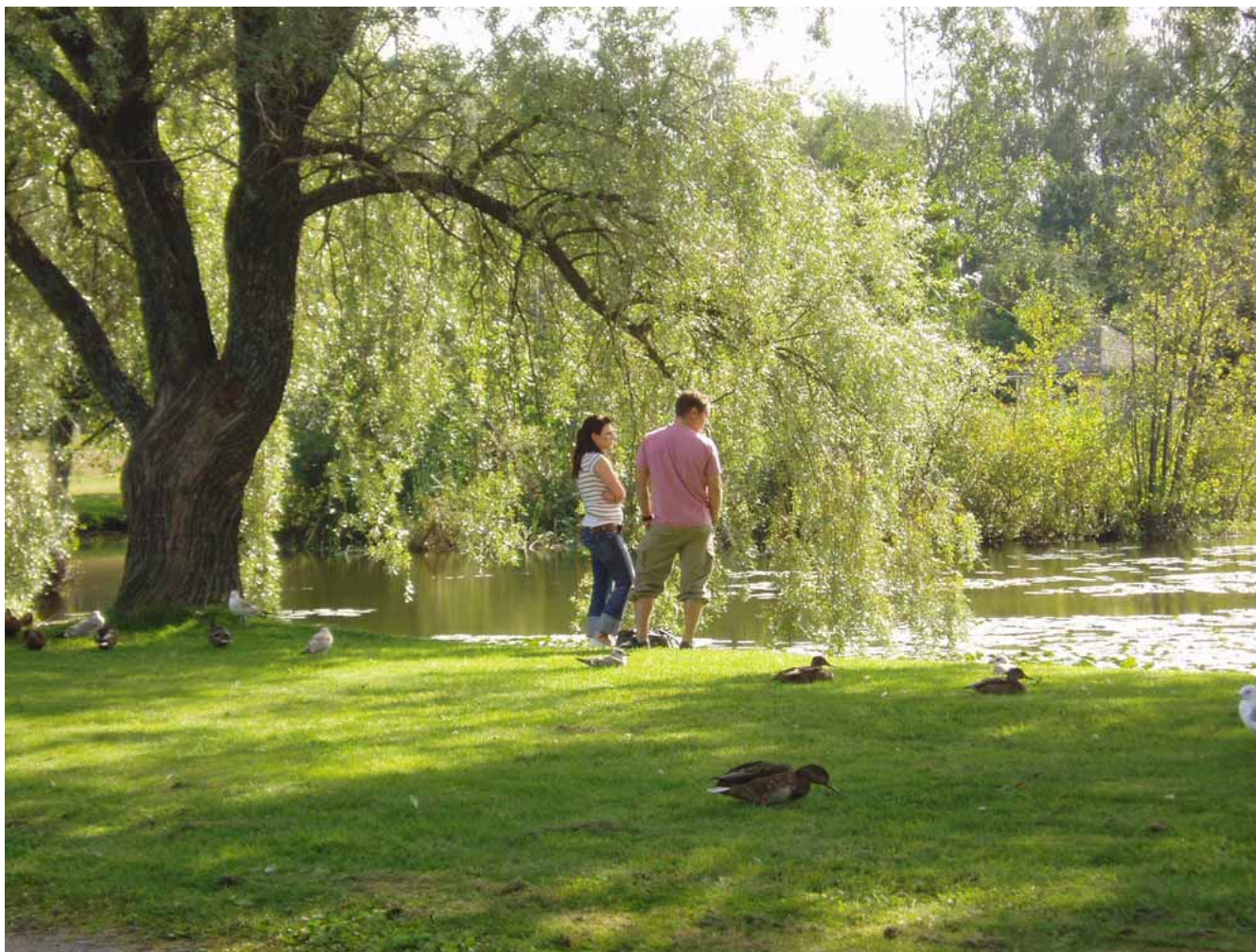
Ulkoilualueet on tarkoitettu ensisijassa asukkaiden päivittäiseen liikuntaan, lenkkeilyyn ja oleskeluun. Ulkoilualueilla voi olla valaistuja kuntopolkuja, latuja, virkistysreittejä, erilaisia liikuntapaikkoja, pelikenttiä, palvelutiloja ja oleskelupaikkoja. Ulkoilualueet voivat pitää sisällään myös erikoispuistoja kuten hautausmaita, arboretumeja, historiallisesti arvokkaita alueita, viljelypalstoja tai arvokkaita luontokohteita. Ulkoilualueilla voi sijaita myös laitumia ja viljeltyjä peltoja.

8.2 Rekreatiionsområden

Rekreatiionsområdena finns huvudsakligen i dalarna och i skogar i omedelbar närhet till dalarna invid åsarnas bebyggelse. I dalarna har rekreatiionsområden reserverats enligt följande: Grundfjärdsdalen (ca 600 ha), Långfjärdens – Gamla Vasa ådal (ca 400–450 ha), Sandvikens - Bobäck ådal (ca 200 ha), Dalen från Metviken till Infjärdalen (ca 300 ha), Långdiksdalen (ca 100 ha) samt Ådrans dal (ca 350 ha). Totalt finns ca 1950 ha rekreatiionsområden, dvs. 270 m²/invånare. Som rekreatiionsområden på åsarna har reserverats Gerbyberget, Skogsberget, Kärringbacken, Hovrättsskogen, Vasklotskogen, Blåbärslandets östra del och Öjens södra del.

Rekreatiionsområdena är avsedda i första hand för invånarnas dagliga motion; löpning och utvistelse. I rekreatiionsområdena kan det finnas upplysta motionsstigar, skidspår, rekreatiionsleder, olika motionsplatser, spelplaner, serviceutrymmen och andra platser att vistas på. Rekreatiionsområdena kan omfatta även specialparker, som begravningsplatser, arboretum, historiskt värdefulla områden, odlingslotter eller värdefulla naturobjekt. I rekreatiionsområdena kan det även finnas betesmarker och odlade åkrar.

Ulkoilualuelaaksot ovat kiinteässä yhteydessä niiden reunoilla oleviin metsäalueisiin ja laaksoa rajaaviin selänteisiin. Esimerkkeinä tästä ovat mm. Vanhan Vaasan kanaalin laakson ulkoilualueella Hovioikeuden mäki tai kaatopaikan täyttökumpare, Hietalahden–Purolan laakson ulkoilualueella Purolan selänne Edvinin polkuineen, Onkilahden–Pukinjärven laakson ulkoilualueella Metsäkallion ja Maraholmenin hiihtoselänteet ja Pitkäojan laakson ulkoilualueella Gerbyn Storberget. Ulkoilualueisiin voi liittyä myös laaksoon virtaavien pienempien purohaarojen sivulaaksoja kuten Onkilahden–Pukinjärven laaksossa Pitkälahden oja ja Mossadiket.

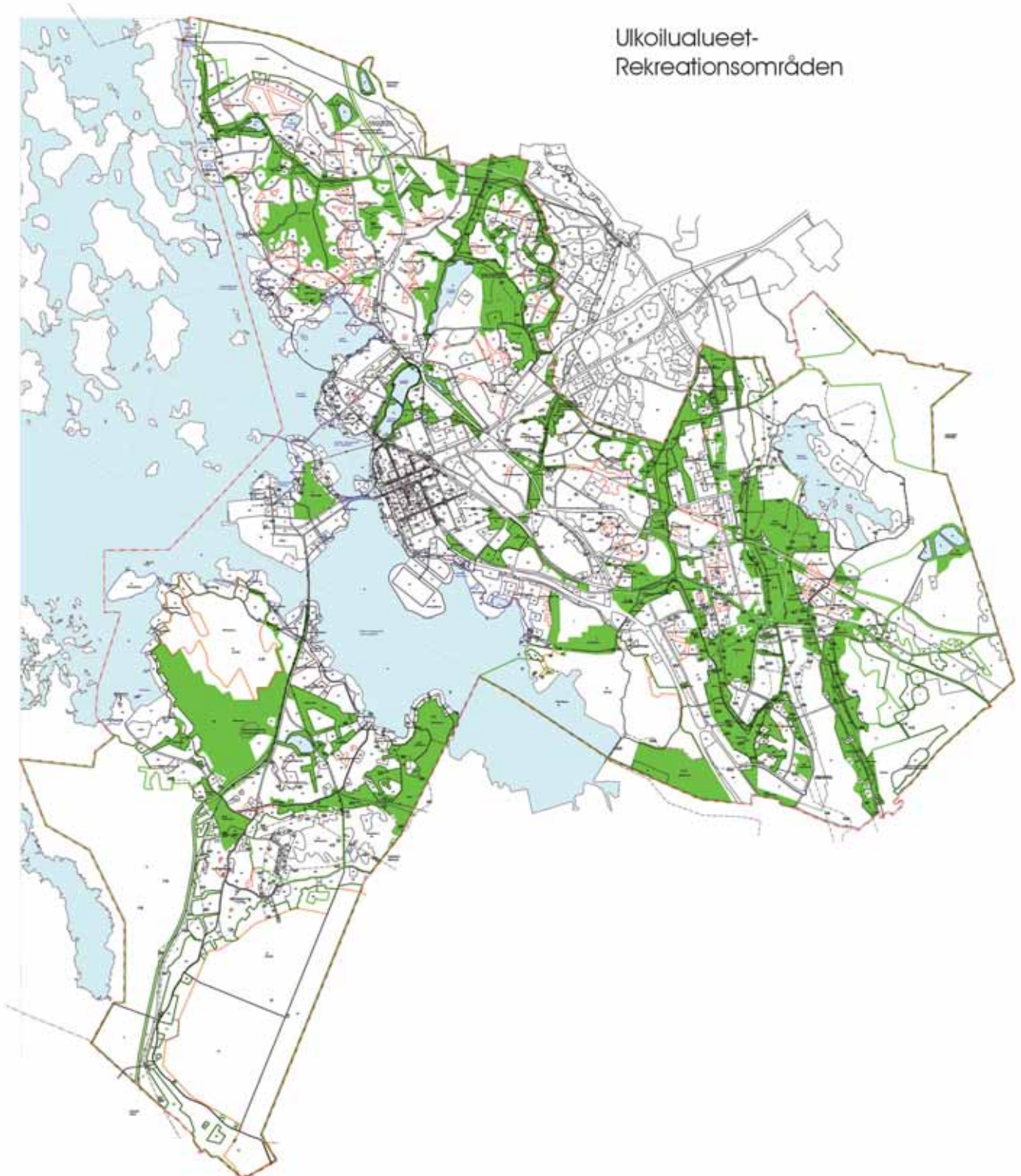
Vaasassa ulkoilualueet toimivat kokoavina viheralueina ja kulkuyhteyksinä mantereelta merenrantaan ja päinvastoin. Ulkoilualueille laaditaan yleispiirteiset, alueiden potentiaalia vahvistavat hoito- ja käyttösuunnitelmat, joissa laakson suun-

Rekreatiomsområdesdalarna är nära förbundna med skogsområdena i kanterna av dem och med de åsar som avgränsar dalarna. Exempel på detta är bl.a. Hovrättsbacken och avstjälpningsplatsens fyllnadsbacke i rekreatiomsområdet i Gamla Vasa ådal, Bobäcksåsen med Edvinsstigen i Sandvikens – Bobäck ådals rekreatiomsområde, Skogsbergets och Maraholmens skidåkningsåsar i rekreatiomsområdet i Metvikens – Infjärdens ådal och Storberget på Långdiksdalens rekreatiomsområde i Gerby. Till rekreatiomsområdena kan även höra anknyttande dalar kring mindre bäckar som rinner till dalen, som Långfjärdsdiket i Metvikens – Infjärdens ådal och Mossadiket.

I Vasa fungerar rekreatiomsområdena som samlande grönområden och förbindelser från fastlandet till havsstranden och tvärtom. För rekreatiomsområdena utarbetas allmänt hållna skötsel- och användningsplaner som förstärker område-

taisten kulkuyhteyksien ja vesiaiheiden kehittäminen sekä muu luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on ensisijaista. Valituille ulkoilualueiden osille laaditaan tarkemmat hoito- ja käyttösuunnitelmat.

nas potential. I dessa planer är utvecklandet av förbindelserna i dalens riktning och av vatten-element samt trygghandet av naturens mångfald det primära. Arbetet fortsätter med noggrannare skötsel- och användningsplaner för valda delar av rekreationsområdena.

8.3 Lähipuistot/Kaupunginosapuistot

Lähipuistot/kaupunginosapuistot voivat sijoittua joko selänteille, laaksoihin tai rinteille. Niitä on varattu runsaasti, jokaiseen kaupunginosaan vähintään yksi. Yhteensä lähi- tai kaupunginosapuistoja on varattu 330 ha eli noin 45 m²/asukas.

Lähipuistot/kaupunginosapuistot ovat rakennettujen alueiden keskeisiä julkisia puistoja, jotka vahvistavat kaupunginosan identiteettiä ja jäsentävät kaupunkia. Ne sijaitsevat asutuksen keskellä tai lähipiirissä ja ne on tarkoitettu kävelyyn, oleskeluun, leikkiin, urheiluun sekä niin ohjattuun kuin omaehtoiseen toimintaan. Lähipuistoissa/kaupunginosapuistoissa voi olla sekä tehokkaasti hoidettuja rakennettuja puistonosia että luonnonmukaisia osa-alueita.

Lähipuistoihin/kaupunginosapuistoihin voi sisältyä mm. lasten leikkipuistoja tai muita käyttöpuistoja. Leikkipuistoja on varattu yksi jokaista 1000 asukasta kohti. Mitoitusperusteena käytetyn 72 000 asukkaan kaupunkiin tarvittava tavoitteellinen, laskennallinen leikkipuistojen kokonaisuus on näin ollen 72 kpl. Olemassa olevista 60 leikkipuistosta kahden käyttöluonne muuttuu lähitulevaisuudessa kokonaan muuhun puistokäyttöön. Osa olevista leikkipuistoista siirretään alueille, joilla lapsien määrän mukaan on leikkipuistotarvetta. Uusille rakennettaville alueille tarvitaan vuoteen 2030 mennessä 14 uutta leikkipuistoa. Yhtä tai useampaa leikkipuistoa kehitetään tavoitevuoteen mennessä laajempaan keskusleikkipuistona kantakaupungin tuntumassa.

8.3 Närparker/Stadsdelsparker

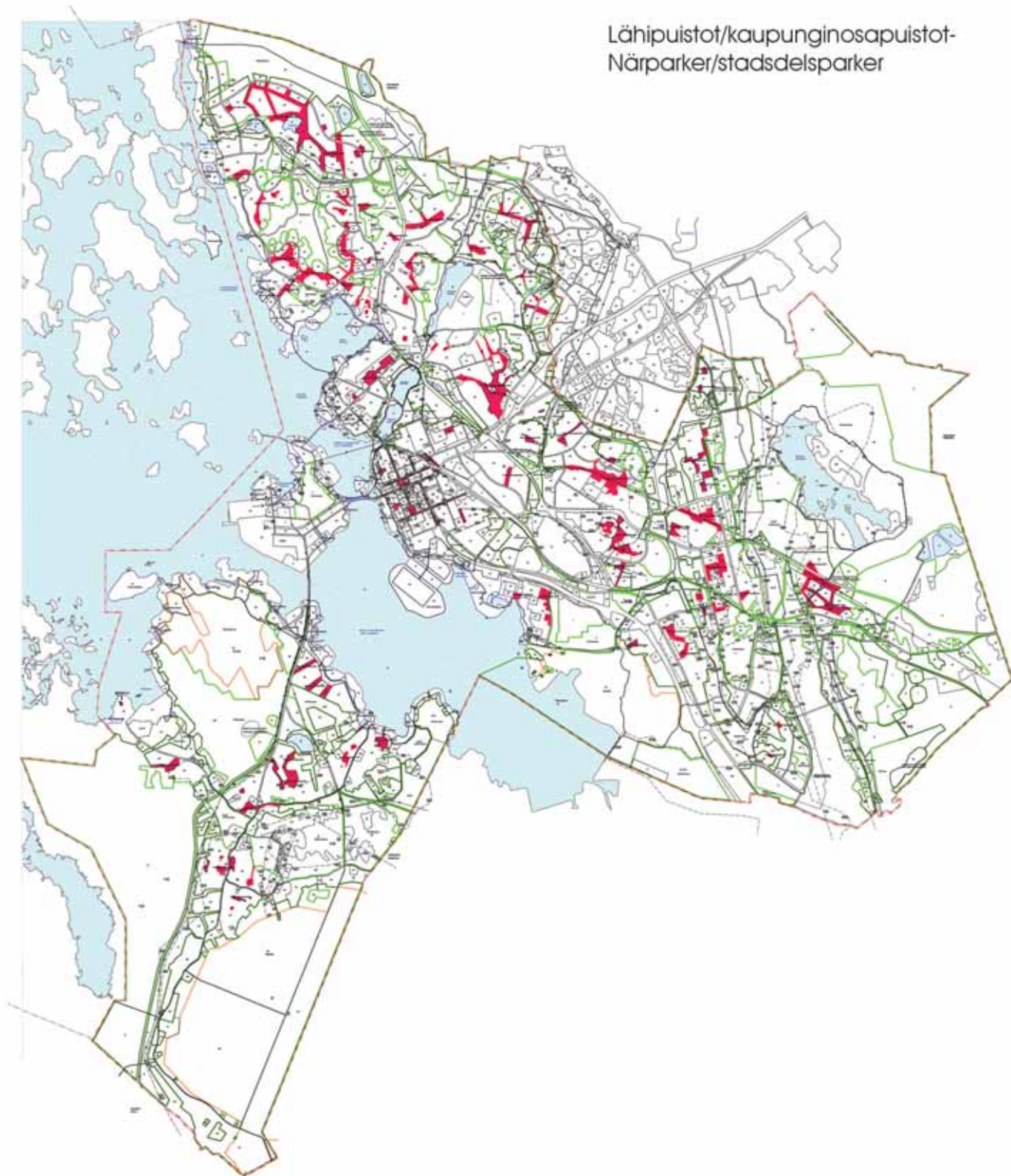
Närparker/stadsdelsparker kan vara belägna antingen på åsar, i dalar eller på sluttningar. En stor mängd stadsdelsparker har reserverats, minst en i varje stadsdel. Totalt har 330 ha reserverats för när- eller stadsdelsparker, dvs. ca 45 m²/invånare.

Närparker/stadsdelsparker är centrala offentliga parker i bebyggda områden och de förstärker stadsdelens identitet och gestaltar stadens struktur. De finns mitt bland bebyggelsen eller i omedelbar närhet till den och de är avsedda för promenader, vistelse, lek, sport och för såväl handledd som frivillig verksamhet. I närparker/stadsdelsparker kan det finnas både anlagda parkdelar med intensiv skötsel och naturenliga delområden.

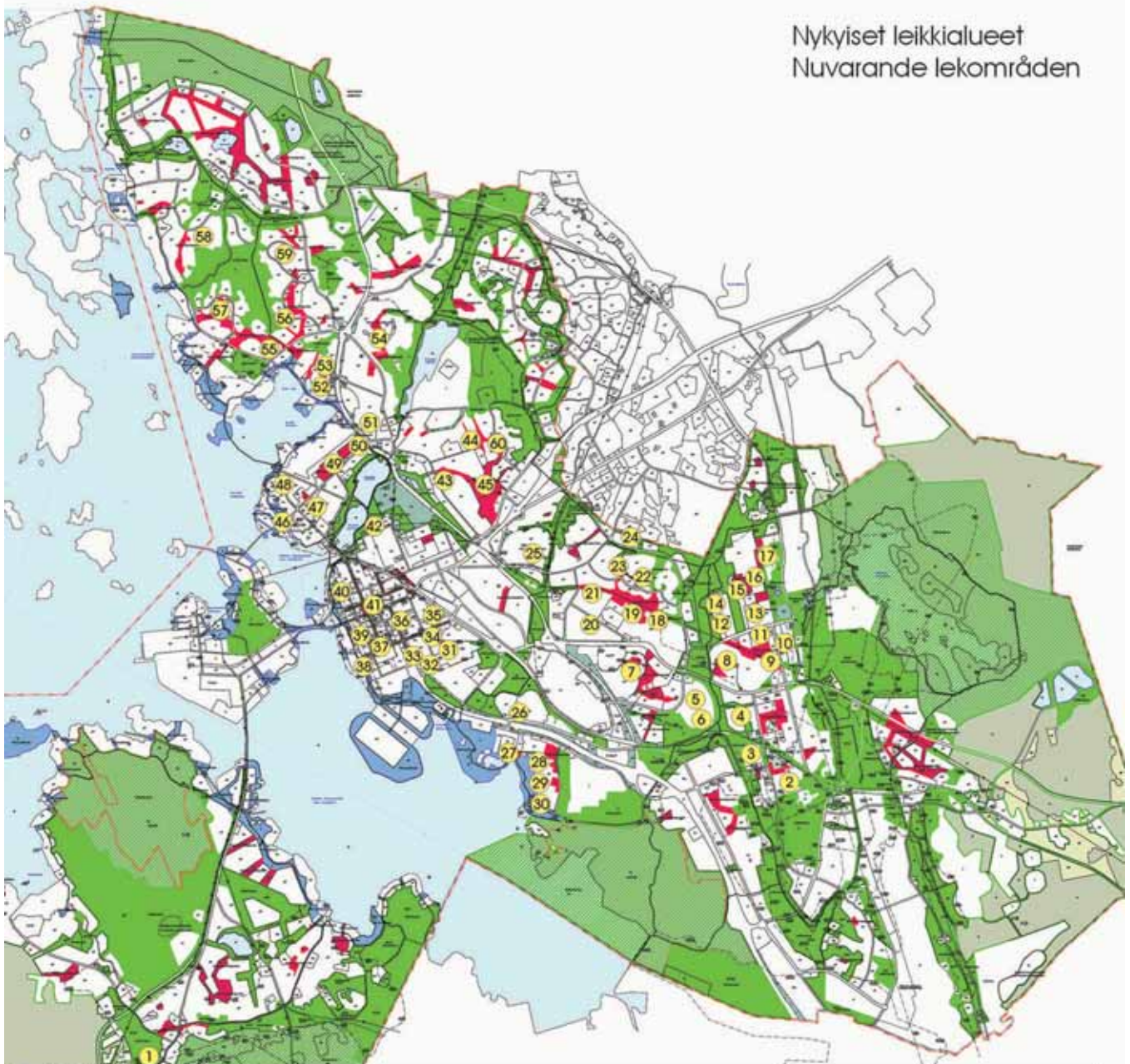
I närparker/stadsdelsparker kan det finnas bl.a. lekpark eller andra bruksparker. Per 1000 invånare har en lekpark anvisats. När 72 000 invånare används som dimensioneringsgrund blir målet för totalantalet lekpark 72 st. Av de existerande 60 lekparkerna ändras karaktären på två parker inom den närmaste framtiden och en del av de befintliga lekparkerna flyttas till områden där det enligt mängden barn finns behov av en lekpark. I nya bostadsområden kommer det till år 2030 att behövas 14 nya lekpark. En eller flera lekpark utvecklas som en större centrallekpark i närheten av centrum.

Lähipuistot/kaupunginosapuistot-
Närparker/stadsdelsparker

Nykyiset leikkialueet
Nuvarande lekområden

Leikkialueet - Lekområden

- 01. Pohjoismaentien leikkialue
- 02. Thöberginkadun leikkialue
- 03. Vanhan Vaasan rivitaloalueen leikkialue
- 04. Nunnanpolun leikkialue
- 05. Melaniemen leikkialue 1
- 06. Melaniemen leikkialue 2
- 07. Aaltopuiston leikkialue
- 10. Porajanpolun leikkialue
- 12. Riekonkadun leikkialue
- 14. Eräpolun leikkialue
- 15. Naapurikadun leikkialue
- 16. Pikkupiiankadun leikkialue
- 18. Juolukkatie leikkialue
- 19. Teininkujan leikkialue
- 20. Kyröntien leikkialue
- 21. Mussorintien leikkialue
- 22. Västäräkinkadun leikkialue
- 23. Myrskylinnunten leikkialue
- 24. Kuokkamiehentien leikkialue
- 25. Asevelkylän leikkialue
- 26. Sudentien leikkialue
- 27. Suvilahden torin leikkialue
- 28. Kuopionkadun leikkialue
- 29. Kurikkakadun leikkialue
- 30. Uudenkaarlepyynkadun leikkialue
- 31. Klemetinkadun leikkialue
- 32. Satopuiston leikkialue

Keinupuistot - Gungparker

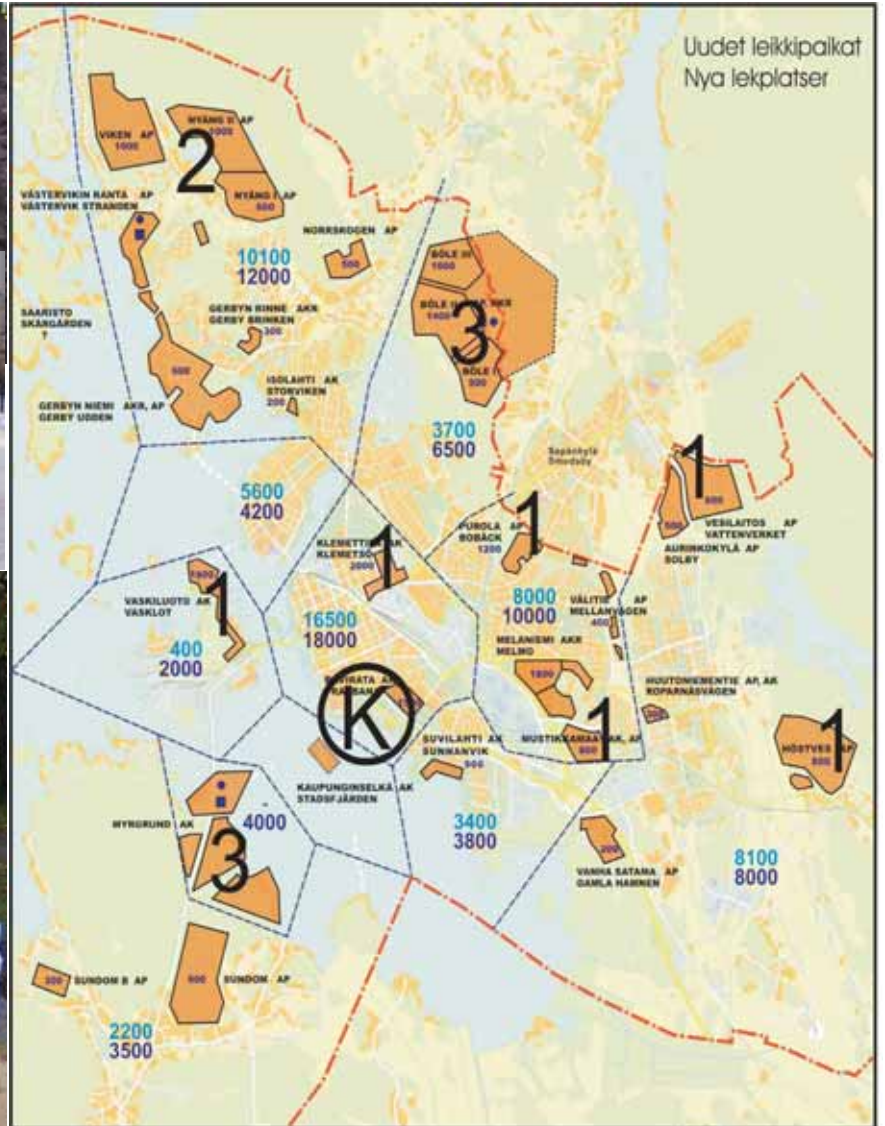
- 08. Poppelitie
- 09. Niittaanpolku
- 11. Ristinummen ostoskeskus
- 13. Fasaanipolku
- 17. Aestäjänkatu

- Norrbäckens lekorråde
- Thöbergsgatans lekorråde
- Gamla VasaRadhusområdeslekorråde
- Nunnestigens lekorråde
- Melmo lekorråde 1
- Melmo lekorråde 2
- Aaltoparkens lekorråde
- Borranstigens lekorråde
- Ripgatans lekorråde
- Jaktstigens lekorråde
- Nabogatans lekorråde
- Lillpigsgatans lekorråde
- Odonvägens lekorråde
- Djärknegrändens lekorråde
- Kyrövägens lekorråde
- Mussorvägens lekorråde
- Sädesåregatans lekorråde
- Stormfågelvägens lekorråde
- Gräftarevägens lekorråde
- Vapenbrödrabyns lekorråde
- Vargvägens lekorråde
- Sunnanvik torgparks lekorråde
- Kuopioгатans lekorråde
- Kurikkagatans lekorråde
- Nykarlebygatans lekorråde
- Klemetsogatans lekorråde
- Satoparkens lekorråde

- Poppelvägen
- Nitarstigen
- Korsnästågets köpcentral
- Fasangatan
- Harvargatan

- 33. Inkeripuiston leikkialue
- 34. Kellosepänkädun leikkialue
- 35. Laamanninkujan leikkialue
- 36. Ajurinkadun leikkialue
- 37. Kasarminkadun leikkialue
- 38. Kruununmakasiinipuiston leikkialue
- 39. Kolvupuiston leikkialue
- 40. Setterbergipuiston leikkialue
- 41. Kaupungintalon leikkialue
- 42. Järvikadun leikkialue
- 43. Kustaalantien leikkialue
- 44. Taisenkujan leikkialue
- 45. Pajakadun leikkialue
- 46. Paioisaaren salmen leikkialue
- 47. Työväenkadun leikkialue
- 48. Luotsikadun leikkialue
- 49. Vapaudentien leikkialue
- 50. Urheilukadun leikkialue
- 51. Peipposen leikkialue
- 52. Huvilatien leikkialue
- 53. Muurahaisten leikkialue
- 54. Ympyrätien leikkialue
- 55. Kytömaanpolun leikkialue
- 56. Pitkänevantien leikkialue
- 57. Talvikkipolun leikkialue
- 58. Rajametsäpuiston leikkialue
- 59. Ruusnevantien leikkialue
- 60. Metsäkallion leikkialue

- Ingersparkens lekorråde
- Urmakaregatans lekorråde
- Lagmansgrändens lekorråde
- Formansgatans lekorråde
- Kasengatans lekorråde
- Kronomagasinsparkens lekorråde
- Björkparkens lekorråde
- Setterbergsparkens lekorråde
- Stadshusets lekorråde
- Träskgatans lekorråde
- Gustavsrovägens lekorråde
- Mesgrändens lekorråde
- Smedjegatans lekorråde
- Brändö sunds lekorråde
- Arbetsregatans lekorråde
- Lotsgatans lekorråde
- Frihetsvägens lekorråde
- Idrottsgatans lekorråde
- Bofinkens lekorråde
- Villavägens lekorråde
- Myrvägens lekorråde
- Rondellivägens lekorråde
- Kyttändsvägens lekorråde
- Långkärrsvägens lekorråde
- Pyrolästigens lekorråde
- Råskogsparkens lekorråde
- Rågnossvägens lekorråde
- Skogsberget lekorråde

VAASAN KAUPUNKISUUNNITTELU
VASA STADSPLANERING 2007

**UUDET ASUNTOALUEET
NYA BOSTADSOMRÅDEN**

ASUKKAITA
INVÄNARE

2007
2030

58000
72000

UUDET PALVELUT
NYA SERVICE

• ALA-ASTE
LÄGSTADIET
■ ELINTARVIKE
LIVSMEDEL

1-3 Uusien asuinalueiden leikkipaikkojen määrä

1-3 Antalet lekplatser på nya bostadsområden

K Keskusleikkipuisto

K Centrallekplats

8.4 Merenrantapuistot

Merenrantapuistot sijoittuvat merenrantavyöhykkeelle. Niistä muodostuu Vaasan viheraluejärjestelmän keskuspuisto. Merenrantapuistoja on varattu lähinnä Eteläisen ja Pohjoisen Kaupunginselän itärannoille kaupunkirakenteen edustalle, mutta myös Eteläisen Kaupunginselän länsirannoille Sundomin puolelle. Merenrantapuistoihin sisältyy sekä rantapuistoja ja merenlahtia että rannan edessä olevia lähisaaria, kuten Suvilahden Lammassaaret, Ahvensaari, Onkikari, Räätälin-saari, Hietasaari, Vaskiluoto, Mansikkasaari, Varriskarit, Ukkokari ja Kynsiluoto. Saarilla voi olla myös rakennettuja osia, kuten Vaskiluodossa ja Mansikkasaassa. Merenrantapuistoja on varattu yhteensä 320 hehtaaria eli noin 43 m²/asukas.

Merenrantapuistoissa voi olla erilaisia kulkureittejä, rantabulevardeja, istumapaikkoja, uimarantoja, uimapaikkoja, venelaitureita ja kalastuspaikkoja. Nykyisiä uimarantoja on yhdeksän: Strömsö, Isolahti, Viikinga, Mansikkasaari, Hietasaari, Kustaanlinna, Paratiisisaari, Ahvensaari ja Kronvik. Uimarantoja on vuoteen 2030 edelleen varattu yhdeksän kappaletta mutta maankohoamisen vuoksi Ahvensaari, Kustaanlinna, Paratiisisaari ja Isolahti on korvattu uusilla uimapaikoilla Ukkokarilla, Isokarilla, Vaskiluodon niemellä ja Myrgrundilla.

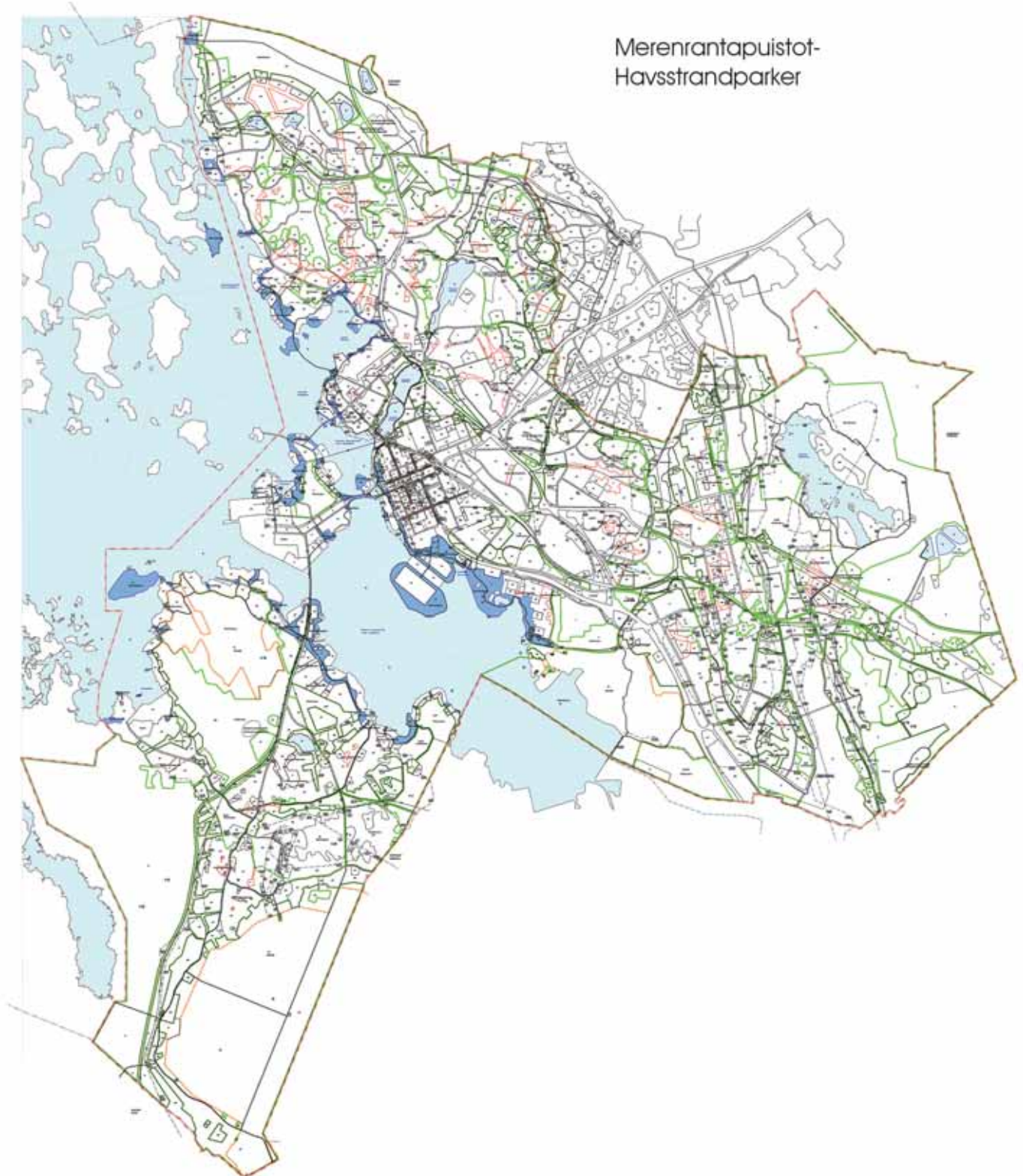
8.4 Havsstrandparker

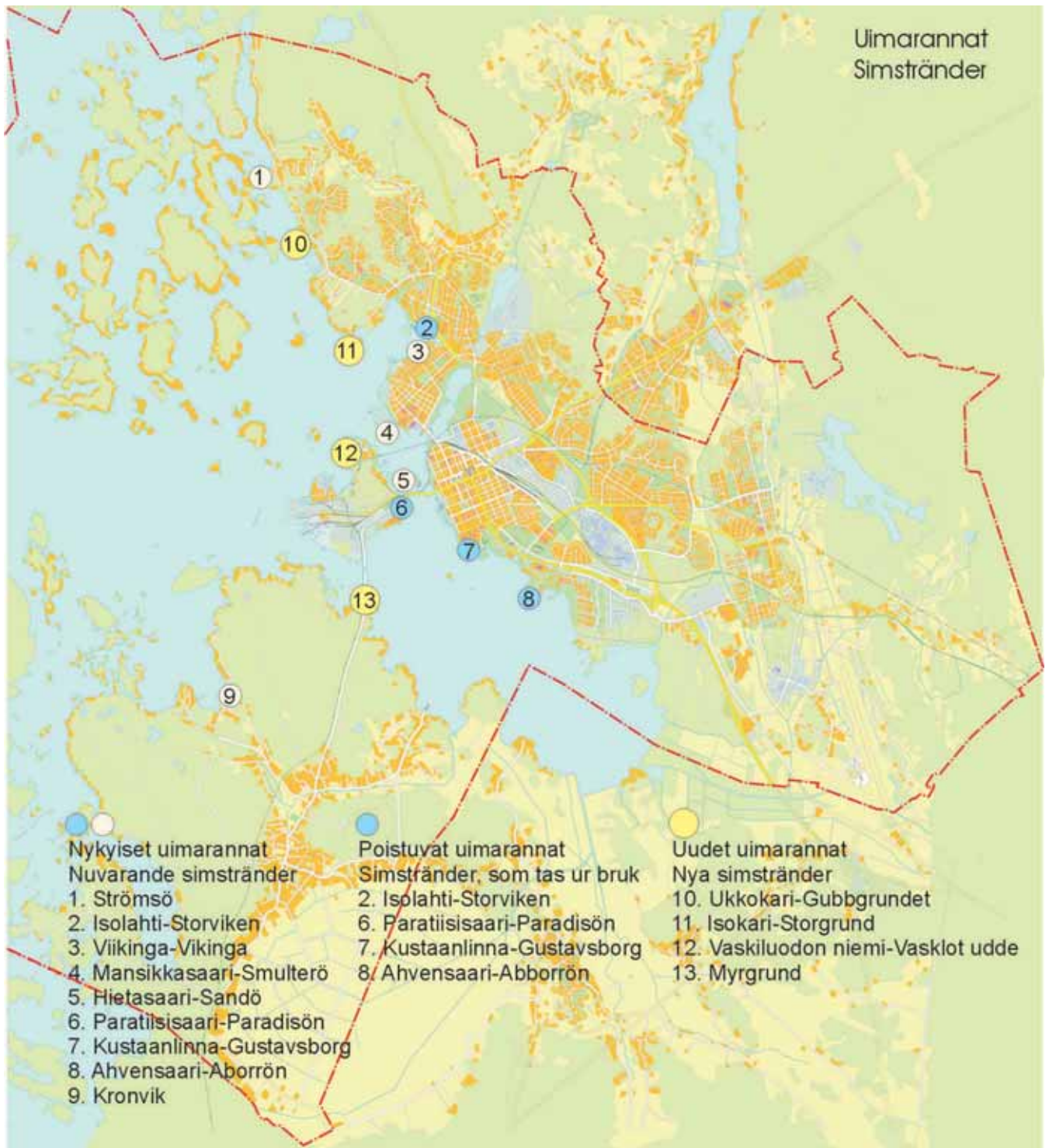
Havsstrandparkerna är belägna i havsstrandzonen. Av dem bildas en centralpark i Vasas grönområdesstruktur. Havsstrandparker har reserverats närmast på de östra stränderna av Södra och Norra stadsfjärden, men även på Södra stadsfjärdens västra stränder mot Sundom. Havsstrandparkerna innehåller såväl strandparker och havsvikar som holmar i närheten av stranden som Fårskär utanför Sunnanvik, Abborrhön, Metgrund, Skräddargrund, Sandö, Vasklot, Smulterö, Kråknäsgrund, Gubbgrund och Nagelskär. Det kan även finnas anlagda delar på holmarna, som i Vasklot och på Smulterö. För havsstrandparkerna har sammanlagt 320 hektar reserverats, dvs. ca 43 m²/invånare.

I havsstrandparkerna kan det finnas olika slags gångleder, strandboulevarder, sittplatser, badstränder, simplatser, båtbyggor och fiskeplatser. För närvarande finns nio badstränder: Strömsö, Storstviken, Vikinga, Smulterö, Sandö, Gustavsborg, Paradisön, Abborrhön och Kronvik. Till år 2030 har det reserverats nio badstränder, men på grund av landhöjningen har Abborrhön, Gustavsborg, Paradisön och Storstviken ersatts med nya simställen på Gubbgrund, Storstgrund, Vasklot udde och Myrgrund.

Kaikkiaan Vaasan viheraluejärjestelmässä vuodelle 2030 on varattu viheralueita yhteensä 4800 hehtaaria. Asukasta kohden viheralueita on varattu 663 m².

I Vasas grönområdesstruktur har fram till år 2030 totalt reserverats grönområden på sammanlagt 4800 hektar. Per invånare har 663 m² grönområden reserverats.

8.5 Maa- ja metsätalousalueet

Maa- ja metsätalousalueita on varattu perinteistä maanviljelyn ja metsänhoidon harjoittamista varten. Näiden toimintojen ylläpitämät peltoaukeat ja metsäiset selänteet edesauttavat mm. maisemarakenteen selkeää hahmottamista. Maa- ja metsätalousalueita on yleiskaavassa varattu seuraavasti: pääosin metsäalueita Norrskogenin selänteelle Alskatintien varteen, Pilvilammen, Höstveden ja Kantenin selänteille ja pääosin peltoalueita Pitkäojan ja Nevaajan varteen Gerbyssä, Länsiniityn alueelle Bölessä, Vanhan Vaasan ja Matalaselän laaksoihin Höstvedellä sekä Ådranin laaksoon ja Söderfjärdenille Sundomissa. Kaupunkirakenteen keskellä oleville viljelyalueillekin suuntautuu usein virkistyspaineita, jotka saattavat häiritä viljelyä. Sellaisissa tapauksissa pyritään kulkuyhteydet ohjaamaan maanomistajan kanssa yhteistyössä sopivimmille paikoille. Viljelytoiminnan väistyessä alueiden tuleva maankäyttö liittyy useimmiten luontevimmin virkistystoimintoihin. Joihinkin maa- ja metsätalousalueisiin liittyy myös erityisiä ympäristöarvoja, kuten Gerbyn niemen Haukinevan alueeseen sekä Pukinjärvenojan ja Maraholmsträsketin laaksoihin.

Söderfjärdenin peltoalueelle suuntautuu jonkin verran jopa retkeilyluonteista toimintaa, erityisesti lintujen kevät- ja syysmuuton aikaan. Söderfjärdenin peltoalue on kuitenkin ensisijassa maatalousalue, joka samalla on valtakunnallisesti arvokas maisemansuojelualue, jonka hoito tapahtuu parhaiten turvaamalla alueella maatalouden harjoittamisen edellytykset. Länsi-Suomen ym-

8.5 Jord- och skogsbruksområden

Jord- och skogsbruksområden har reserverats för traditionellt jord- och skogsbruk. De öppna åkrar och skogsbevuxna åsar som sköts på detta sätt bl.a. en tydlig gestaltning av landskapsstrukturen. Jord- och skogsbruksområden har i generalplanen reserverats enligt följande: huvudsakligen skogsområden på Norrskogsåsen invid Alskatvägen, på åsarna vid Molnträsket, i Höstves och vid Kanten och huvudsakligen åkerområden invid Långdiket och Mossadiket i Gerby, på Västerängens område i Böle, i Gamla Vasa ådal och Grundfjärdsdalen i Höstves samt Ådrans dal och vid Söderfjärden i Sundom. På odlingsområden som finns inne i stadsstrukturen finns ofta rekreationsbehov, som kan störa odlingen. I sådana försöker man i samarbete med markägaren styra förbindelserna till lämpligare platser. När odlingsverksamheten upphör är det oftast naturligt att den kommande markanvändningen anknyter till rekreationsverksamhet. På en del jord- och skogsbruksområden finns även särskilda miljövärden, som Gäddträsket på Gerby udde, Smalinfjärdsdalen och Maraholmsträskets dal.

Till Söderfjärdens åkerområde görs utflykter, i

synnerhet under fåglarnas flyttningstider under våren och hösten. Söderfjärdens åkerområde är dock i första hand ett jordbruksområde, som samtidigt är ett nationellt värdefullt landskapskyddsområde, som bäst sköts genom att förutsättningarna för jordbruk tryggas. Västra Finlands miljöcentral har år 2008 gjort en landskapsvårdsplan för Söderfjärden.

päristökeskus on laatinut Söderfjärdenin maisemanhoitosuunnitelman vuonna 2008.

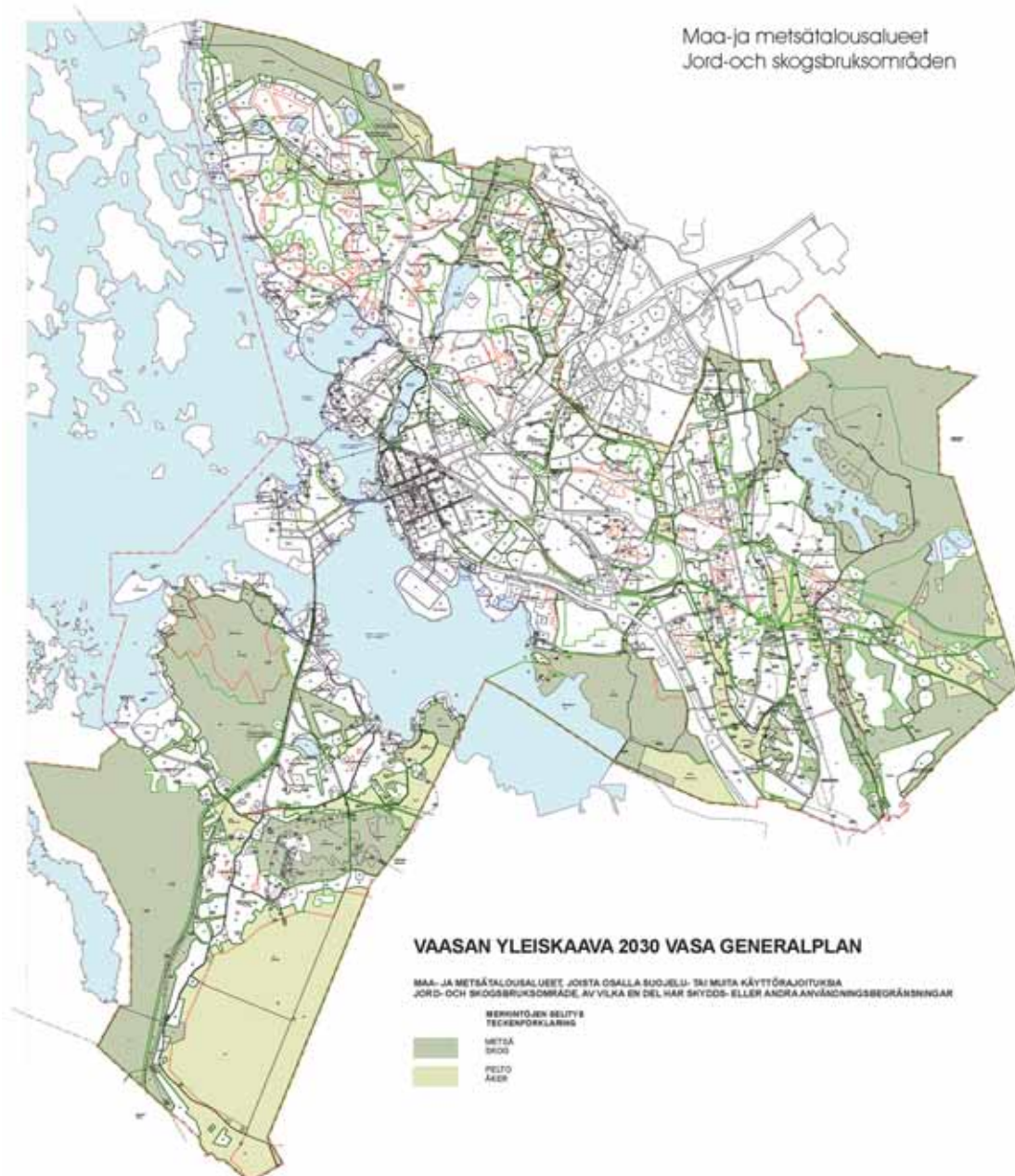
Vanhan Vaasan laakson keskeiset peltoalueet ovat osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta, jonka säilyminen maisema-arvoiltaan valtakunnallisesti merkittävänä tapahtuu parhaiten turvaamalla Kuninkaankartanon (Svenska yrkesinstitutet) koulutilan viljelytoiminta

Kaikilla viheraluetyypeillä ihmisen toiminnan aiheuttamien muutosten – kuten maa-ainesten oton, täytön ja kulutuksen – vaikutuksia luontoon pyritään vähentämään. Luontoa vahvistetaan ja ennallistetaan.

De centrala åkerområdena i Gamla Vasa ådal är en del av ett nationellt värdefullt landskapsområde, som bevaras bäst genom att odlingsverksamheten på skollägenheten Kungsgården (Svenska yrkesinstitutet) tryggas.

Strävan är att på alla grönområdestyper minska konsekvenserna av mänsklig verksamhet – som marktäkt, utfyllnad och slitage. Målet är att naturen stärks och återställs.

8.6 Viheryhteydet

Vaasan tärkeimmät viheryhteydet ovat toisaalta merenrannan suuntaisesti kulkeva ulkoilureitti ja toisaalta kaupungin pohjoislaidan reunakehällä kulkeva ulkoilureitti sekä näitä yhdistävät, laaksoissa kulkevat reitit. Tärkeitä ovat myös yhteydet Eteläisen Kaupunginselän lahden ympäri sekä yhteydet Vaskiluodon metsään, Öjenille ja Öjbergetille.

Merenrantavyöhykkeen viheryhteys kulkee yhtenäisenä rantapuistona läpi koko mantereisen rantavyöhykkeen Suvilahdesta Isolahteen. Gerbyn niemen ja Västervikin välillä ei ole yhtenäistä merenrantapuistoa, vaan yhteys merenrantaan hoidetaan noin 1 km:n välein varatuilla puistokaistaleilla. Muuten kuljetaan rannan suuntaista katuverkostoa pitkin. Merenrannan puistovyöhykkeen merkitystä korostavat myös yhteydet lähisaariin. Kiinteä yhteys tulee rakentaa mm. Gerbyn niemen kärjestä Isokarille, Gerbyn rannasta Ukkokarille ja Vaskiluodosta Hevoskarille sekä kevyen liikenteen siltayhteys sisäsatamasta Hietasaareen, Akademillista Yliopistonrantaan, Mansikkasaaresta Vaskiluotoon sekä Varisselän puistosta Isokarille. Rantavyöhykkeeltä on esitetty reittiyhteydet mantereelle laaksoja pitkin muualla paitsi Gerby-Västervikissä, missä yhteydet kulkevat Isokallion selänteen kautta. Viheryhteyden kehittäminen Eteläisen Kaupunginselän ympäri vaatii yhteistyötä Mustasaaren kunnan kanssa. Siltayhteyksiä on esitetty 17 kpl ja eritasoliittymiä 35 kpl.

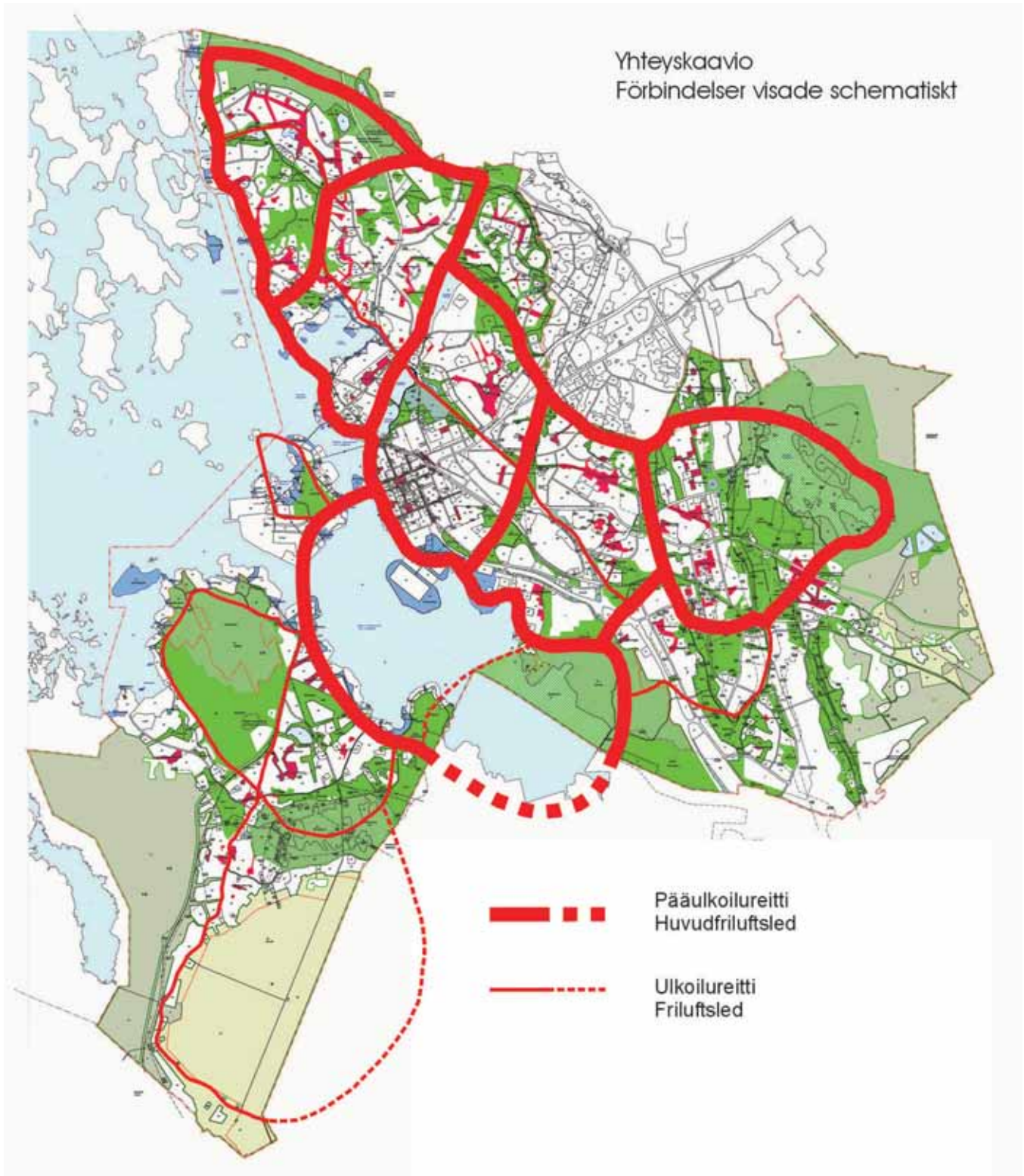
Kaupunkirakennetta kannattelevilta selänteiltä on varattu yhteydet laaksopainanteisiin, joita myöten liikutaan laaksonsuuntaisesti merenrantaan tai mantereelle. Kaupunkirakennetta jäsentävät laaksopainanteet pitävät lisäksi yllä ekologista monimuotoisuutta ja käytäviä niin eläimistön kuin kasvillisuudenkin kannalta. Laaksopainanteet mahdollistavat myös pintavesien ekologisen puhdistamisen, viiveen ja imeytymisen.

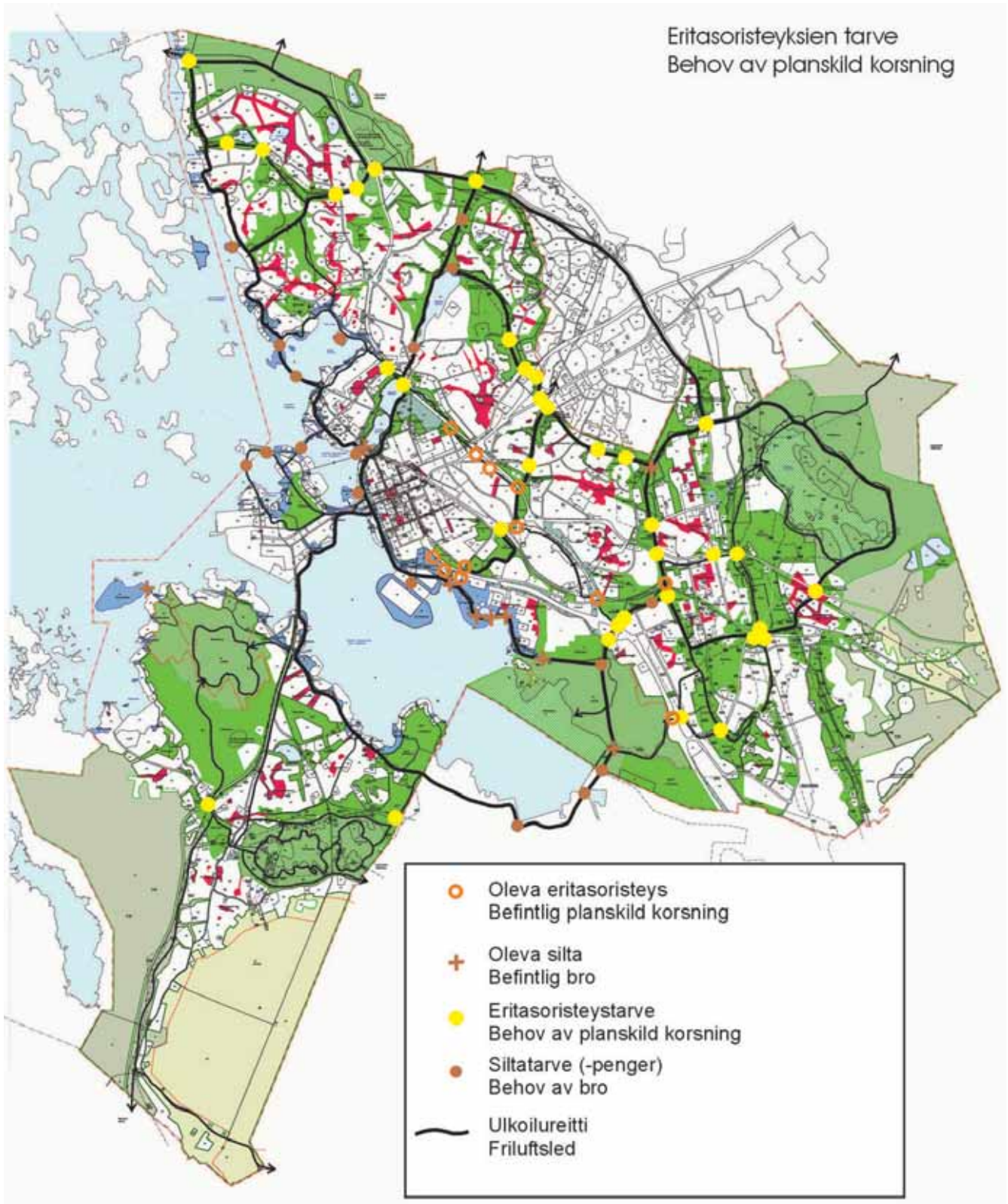
8.6 Grönförbindelser

De viktigaste grönförbindelserna i Vasa går å ena sidan i havsstrandens riktning och å andra sidan i utkanten av stadens norra del och de sammanbinds av friluftsleder genom dalarna. Viktiga är även förbindelserna kring Södra stadsfjärden och till Vasklotskogen, Öjen och Öjberget.

Grönförbindelsen vid havsstranden går som en enhetlig strandpark längs hela strandzonen från Sunnavik till Störviken. På avsnittet mellan Gerby udde och Västervik finns ingen enhetlig havsstrandspark, utan parkområden som reserverats med ca 1 km:s mellanrum utgör förbindelsen till havsstranden. I övrigt färdas man längs gatunätet i riktning med stranden. Förbindelserna till de närbelägna holmarna ökar betydelsen av havsstrandens parkzon. En fast förbindelse bör byggas även från spetsen av Gerby udde till Storskäret, från Gerby strand till Gubbgrund och från Vasklot till Hästgrundet samt broförbindelser för den lätta trafiken från inre hamnen till Sandö, från Akademill till Universitetsstranden, från Smulterö till Vasklot samt från Kråkfjärdsparken till Storskäret. Från strandzonen har förbindelser föreslagits längs dalarna förutom i Gerby-Västervik, där förbindelserna går via Storbergsåsen. Utvecklandet av grönförbindelser kring Södra stadsfjärden förutsätter samarbete med Korsholms kommun. 17 st broförbindelser och 35 st planskilda förbindelser har föreslagits.

Från de åsar som är bärande för stadsstrukturen har förbindelser reserverats till dalgångarna, längs vilka man rör sig i dalarnas riktning mot havsstranden eller mot fastlandet. De dalgångar som ger staden dess struktur upprätthåller också den ekologiska mångfalden och förbindelser för faunan och floran. Dalgångarna möjliggör även ekologisk rening, fördröjning och absorbering av dagvatten.

9. Vaasan keskuspuisto

9.1 Viheraluejärjestelmän sydän

Vaasan keskuspuiston kehys rakentuu Eteläisen ja Pohjoisen Kaupunginselän muodostaman merellisen kokonaisuuden ympärille. Keskeiseltä vesialueelta haarautuu viheryhteyksiä kaupungin sisään lahtia, laaksoja ja selännteitä noudatellen. Kantakaupungin yhteydet merelle ovat leveiden puistikoiden ja rantapuiston varassa. Ne ovatkin C. A. Setterbergin luomassa Vaasan uudessa keskustassa sekä kaupunki- että puistoarkkitehtonisesti merkittäviä kohteita. Myöhemmin kaupunki on laajentunut Suvilahteen koko Eteläisen Kaupunginselän lahden ympärille rantavyöhykkeen jäädessä viheralueeksi. Tältä rantavyöhykkeeltä on yhteydet niin historialliseen Vanhaan Vaasaan kuin lahden vastarannalla sijaitseville, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeille alueille Sundomissa sekä laajemmille retkeily- ja ulkoilueille Pilvilammella ja Västervikissä.

Nykyisin Vaasa laajenee lähinnä Pohjoisen Kaupunginselän itärannan ympärille. Maankohoamista ajatellen Pohjoinen Kaupunginselkä tarjoaa kaupungille vielä pitkään pysyvää vesipintaa, koska vesisyvyys siellä vaihtelee 4–7 metrin välillä. Onkilahti ja Isolahti työntyvät Pohjoiselta Kaupunginselältä kaupunkirakenteen sisään. Lahtien rannat ovat keskeisiä viheralueita, joista avautuu yhteyksiä laajemmille viheralueille kaupungin pohjois- ja itäosiin.

Eteläisen ja Pohjoisen Kaupunginselän ympärille muodostuvaan keskuspuistoon nivoutuu kaupungin historia Vanhasta Vaasasta nykyiseen kaupunkikeskustaan sekä rannoille ja saaristoon laajentuvaan tulevaisuuden Vaasaan. Mataloituvine lahtineen ja laajentuvine saaristoinen keskuspuisto on monimuotoisen merellisyyden ja maankohoamisen leimaama.

Pohjoinen ja Eteläinen Kaupunginselkä muodostavat erilaisia viheryhteyksiä, -reittejä ja viheralueketjuja kokoavan viheraluejärjestelmän sydämen, joka merenlahtineen toimii kaupungin kes-

9. Vasas centralpark

9.1 Grönområdesstrukturens kärna

Den havsnära helhet som bildas av Södra och Norra stadsfjärden bildar Vasas centralpark. Från det centrala vattenområdet förgrenar sig grönförbindelser in mot staden längs vikar, dalar och åsar. Stadens centrum anknyter till havet via de breda esplanaderna och strandparken. De utgör såväl stads- som parkarkitektoniskt värdefulla objekt i det av C. A. Setterberg år 1856 skapade, nya centrumet för Vasa. Senare har staden utvidgats till Sunnavik kring hela Södra stadsfjärden medan strandzonen har förblivit grönområde. Från denna strandzon finns förbindelser såväl till det historiska Gamla Vasa som till de med tanke på naturens diversitet viktiga områdena i Sundom på andra sidan av viken och till mera omfattande friluft- och rekreationsområden vid Molnträsket och i Västervik.

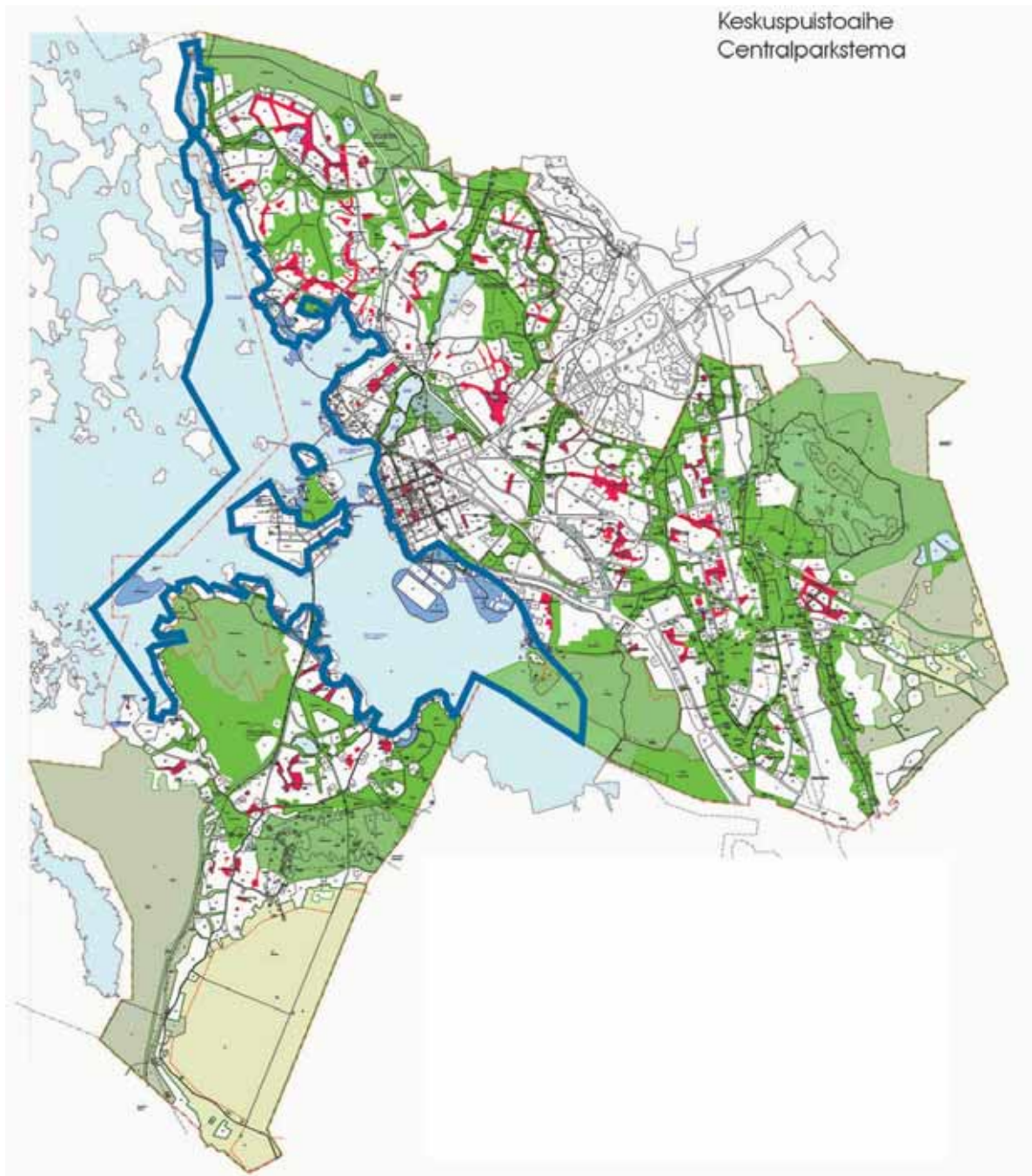
För närvarande utvidgas Vasa närmast vid Norra stadsfjärdens östra strand. Med tanke på landhöjningen erbjuder Norra stadsfjärden ännu länge en bestående vattenyta för staden, eftersom vattendjupet i den varierar mellan 4 och 7 meter. Metviken och Störviken sträcker sig från Norra stadsfjärden in i stadsstrukturen. Stränderna vid vikarna är centrala grönområden, och från dem går förbindelser till mera omfattande grönområden i stadens norra och östra delar.

Den centralpark som bildas kring Södra och Norra stadsfjärden binder samman såväl stadens historia från Gamla Vasa till stadens nuvarande centrum och det framtida Vasa, som växer längs stränderna och ut i skärgården. Med vikar som uppgrundas och en skärgård som utvidgas präglas centralparken av en mångsidig närhet till havet och landhöjningen.

Norra och Södra stadsfjärden bildar en grönområdesstruktur med olika grönförbindelser, -leder och grönområdeskedjor, vilka tillsammans med havsvikarna fungerar som stadens centralpark mellan fastlandet och skärgården. Södra stads-

keskusta ja saariston välissä. Eteläisen Kaupunginselän kokonaisuus muodostuu rantavyöhykkeistä ja saarista lahden molemmilla puolilla. Tähän liittyvät viheryhteydet Hietalahdesta, Vanhan Vaasan kanavan suulta Eteläisen Kaupunginselän perukasta sekä Ådranin suulta. Pohjoisella Kaupunginselällä keskusta liittyvät Onkilahti ja Iso-lahti, Haukinevan ja Ukkokarin kautta kulkevat yhteydet Storbergetille sekä Kynsiluoto. Alue jatkuu Strömmenin kautta Strömsöhön ja Svartholmsvikenille.

fjärdens helhet bildas av strandzoner och öar på bägge sidor om viken. Till denna hör grönförbindelser från Sandviken, Gamla Vasa kanals mynning, den inre delen av Södra stadsfjärden samt Ådrans mynning. I Norra stadsfjärden an knyter Metviken och Storviken till centralparken liksom även förbindelserna till Storberget via Gäddträsket och Gubbgrund samt Nagelskär. Området fortsätter via Strömmen till Strömsö och Svartholmsviken.

9.2 Vaasan ”salaiset puutarhat”

Vaasan merenrantamaiseman tekee kansallisesti, pohjoismaisesti ja laajemminkin kansainvälisesti merkittäväksi sen erikoinen, maankohoamiseen liittyvä, merellinen historia ja tulevaisuus. Kaupungin edessä oleva saaristo nousee vähitellen kiinteäksi mantereeksi ja matalat merenlahdet kasvavat umpeen.

Maan kohotessa merenlahdet muodostuvat ensin fladoiksi ja sen jälkeen glo- eli kluuvijärviksi. Sukkessio tapahtuu kaupunkilaisten silmien edessä hitaasti mutta varmasti. Erityisen nopeasti muutos on nähtävissä Laihian–Tuovilanjoen suistoalueella ja Vanhan Vaasan kanavan suulla Eteläisellä kaupunginselällä, jossa delta-alue madaltuu ja maatuu vauhdilla joen mukanaan tuoman lietteen ja maankohoamisen yhteisvaikutuksesta. Vaasan edessä oleva merialue tarjoaa siis jo luonnostaan mielenkiintoista nähtävää, seurattavaa ja koettavaa pitkälle tulevaisuuteen. Maankohominen synnyttää muuttuvaa maisemaa. Suurek-

9.2 ”Hemliga trädgårdar” i Vasa

Havsstrandslandskapet i Vasa är nationellt, nordiskt och även mera omfattande internationellt betydelsefullt på grund av dess speciella historia och framtid som hör samman med landhöjningen. Skärgården framför staden höjs småningom och blir fastland och de grunda havsvikarna växer igen.

I och med landhöjningen blir havsvikarna först flador och därefter glosjöar. Landhöjningen sker mitt framför ögonen på stadsborna, långsamt men säkert. Särskilt snabb är förändringen på Laihela – Toby ås deltaområde och i Gamla Vasa kanals mynning vid Södra stadsfjärden, där deltaområdet uppgrundas och övergår till mark i snabb takt på grund av det slam som ån för med sig och landhöjningen. Havsområdet framför Vasa erbjuder naturligt intressanta skeenden att följa med och uppleva långt in i framtiden. Landhöjningen för med sig ett föränderligt landskap. Som en stor centralpark kan området utvecklingsprocess

si keskuspuistoksi muodostettuna alueen kehitysprosessia voidaan vielä hienovaraisesti ohjata niin, että se paremmin palvelee kaupunkilaisten yhteisenä, merellisenä virkistysalueena.

Maankohoaminen asettaa viheraluesuunnittelulle toisaalta suuria haasteita mutta toisaalta se tarjoaa myös runsaasti erilaisia mahdollisuuksia. Usein joudutaan pohtimaan, tyydytäkö vain siihen, mitä veden alta sellaisenaan paljastuu vai voidaan paljastumisprosessia jotenkin ohjata kaupunkikehityksen tarpeiden mukaan. Vaasassahan on jo vuosisatojen kokemus merestä nousevien uusien ”salaisten puutarhojen” suunnittelusta ja toteuttamisesta. Vastaavasti maankohoamisen vaikutuksen tasaantuminen merenpinnan nousun seurauksena antaa lisähaasteen näiden viheralueiden suunnitteluun.

Kaupungin merenrannan edessä oleville saarille on perinteisesti jossakin vaiheessa aikaansaatu kulkuyhteys. Se on usein syntynyt lähes itsestään, kun saaren ja mantereen välinen kannas on nousut merestä kuivaksi maaksi, kuten Pikisaarten, Ahvensaaren ja Strömsön tapauksissa. Kulkuyhteyden mahdollistava kannas on usein rakennettu ylijäämämailla.

Maankohoamista voidaan muutenkin ohjata ja ennakoita kehittämällä merestä nousevien karioiden varassa uusia saaria ja kannaksia, joiden taakse muovautuu kuin luonnostaan kosteikkoja ja vesialtaita. Uutena aiheena ovat myös hulevesien purkuaukkojen suulle merenrannalla kehitettävät puhdistuskosteikot. Sadevesiviemäreiden suuaukkojen eteen rakennettavat kosteikkopainanteet toimivat luonnollisina purkuvesien puhdistajina ennen vesien johtamista Itämereen.

ännu varsamt styras så att området bättre betjänar stadsborna som ett enhetligt, havsnära rekreationsområde.

Landhöjningen innebär å ena sidan stora utmaningar för grönområdesplaneringen men å andra sidan erbjuder den även en mängd olika möjligheter. Ofta måste man överväga om man enbart ska nöja sig med det som kommer fram under vattnet som sådant eller om processen på något sätt kan styras i enlighet med de behov som finns beträffande stadens utveckling. Det finns ju i Vasa redan erfarenhet från flera sekler av planering och förverkligande av ”hemliga trädgårdar” som stiger fram ur havet. Samtidigt innebär den utjämnande inverkan på landhöjningen, som beror på att havsvattenytan stiger, ytterligare en utmaning för planeringen av dessa grönområden.

Till holmarna utanför stadens havsstrand har det traditionellt i något skede åstadkommit förbindelser. Ofta har förbindelserna uppkommit nästan av sig själva, i och med att näs har höjts ur havet mellan en holme och fastlandet och blivit torrmark, som det gjort vid Beckö, Abborrhön och Strömsö. Näs som fungerar som gångförbindelse har ofta byggts med överskotts jord.

Även i övrigt är det möjligt att styra och förutse landhöjningen genom att nya holmar och näs utvecklas kring de grynnor som stiger upp ur havet, och bakom dessa bildas på ett naturligt sätt våtmarker och dammar. Ett nytt element är även renande våtmarker längs havsstranden vid dagvattens utlopp. Våtmarker som byggs framför dagvattenutloppen fungerar som naturliga vattenrenare för recipientvattnet innan det leds till Kvarken. På bostadsmässområdet i Sunnavik

Tällaiset tekosaarten ja mantereen väliin muodostettavat laguunit toteutettiin Suvilahden asu-
tomessualueelle. Sellaisten tarve on suuri koko
merenrantavyöhykkeellä. Vastaavanlaisten kau-
punkia ja Merenkurkkua suojaavien viheralue-
vyöhykkeiden tarve on erityisen suuri Hietalah-
dessa, Vaskiluodon etelärannalla, Kantakaupun-
gin edessä, Gerbyn satamassa ja uusilla rakenta-
misalueilla Myrgrundissa. Laguunit ovat tärkeitä
myös eliöstön ja eläimistön monimuotoisuuden
lisääjinä kaupunkiympäristössä. Osana meren-
rannan viheralueita laguunit tarjoavat asukkaille
virkistystä ja elämyksiä.

har en lagun mellan konstgjorda öar och fastlan-
det anlagts och det finns ett stort behov av dylika
längs hela havsstrandzonen. Behovet av motsva-
rande grönområdeszoner som skyddar staden och
Kvarken är särskilt stort i Sandviken, på södra
stranden i Vasklot, framför centrum, i Gerby
hamn och i de nya bostadsområdena i Myrgrund.
Lagunerna är viktiga även för att öka mångfalden
av de levande organismerna och faunan i stads-
miljön. Som en del av havsstrandens grönområ-
den erbjuder lagunerna invånarna rekreation och
upplevelser.

Maan kohoamisen myötä merenrantapuiston
merkitys lisääntyy, vesialueet mataloituvat ja
muuntuvat enemmän glo-järvien luonteisiksi.
Selät muodostavat maatuessaankin laajan kes-
kuspuistoaiheen kaupungin keskelle. Kaupunki
voi laajentua keskuspuistoakselin toiselle puo-
lelle saaristoon ja Sundomiin. Keskuspuistosta
voi muodostua maailman luontoperintökohteen
rinnalle laaja kaupunkimainen maankohoamis-
puisto.

I och med landhöjningen ökar havsstrandspar-
kernas betydelse, vattenområdena uppgrundas
och förändras allt mer till glosjöar. Fjärdarna bil-
dar även ett centralparkstema mitt i staden när de
övergår till mark. Staden kan utvidgas över cen-
tralparksaxeln till skärgården och Sundom. Cen-
tralparken kan bli en urban landhöjningspark vid
sidan av världs naturarvet.

10. Jatkotoimenpiteet

10.1. Viheraluejärjestelmän toteuttaminen

Yleiskaavan esittämä viheraluejärjestelmä tarkentuu yksityiskohtaisemman kaavoituksen yhteydessä. Tarvittaessa laaditaan kuitenkin myös erityisiä *viheraluekokonaisuuksia koskevia osayleiskaavoja, asemakaavoja ja erillissuunnitelmia*.

Asemakaavoituksen tueksi laaditaan lisäksi ajantasainen tiedosto maisemarakenteen elollisesta osasta lajeineen ja elinympäristöineen. Työn tavoitteena on *Vaasan luontoatlaksen* laatiminen, joka on jo aloitettu lintuatlaksen koostamisella. Atlasta täydennetään myöhemmin muun eläimistön ja kasvillisuuden osalta.

Kaupungin metsätaloussuunnitelman ajantasais-taminen on aloitettu vuonna 2008 ja se valmistuu vuoden 2009 loppuun mennessä. Suunnitelma tarkistetaan 10 vuoden välein.

Maisemarakenteen vahvistamista, luonnon monimuotoisuuden lisäämistä sekä retkeily- ja ulkoilumahdollisuuksien turvaamista varten laaditaan Gerby-Västervikin Degermossenin *retkeilyalueen kehittämissuunnitelma* sekä *ulkoilualueluaksojen hoito- ja käyttösuunnitelmat*. Jälkimmäisten samoin kuin valittujen osa-alueiden tarkempi suunnittelu, on jo aloitettu. Myös *lähipuistoista/kaupunginosapuistoista* laaditaan tarkemmat *luokitus- ja kehittämissuunnitelmat*. Kaupunki laatii erillisen *yleissuunnitelman leikkialueiden kehittämiseksi*.

Lisäksi laaditaan merenrantapuistoille yhtenäinen *Vaasan keskuspuistoa koskeva kokonaissuunnitelma*, jossa ennakoidaan mahdollisimman tarkasti maankohoamisen vaikutukset rantavyöhykkeeseen ja sen kehittämismahdollisuuksiin. Kehittä-

10. Fortsatta åtgärder

10.1 Förverkligandet av grönområdesstrukturen

Den grönområdesstruktur som förs fram i generalplanen preciseras i samband med mer detaljerad planläggning. Vid behov utarbetas även *delgeneralplaner, detaljplaner och fristående planer för grönområdeshelheterna*.

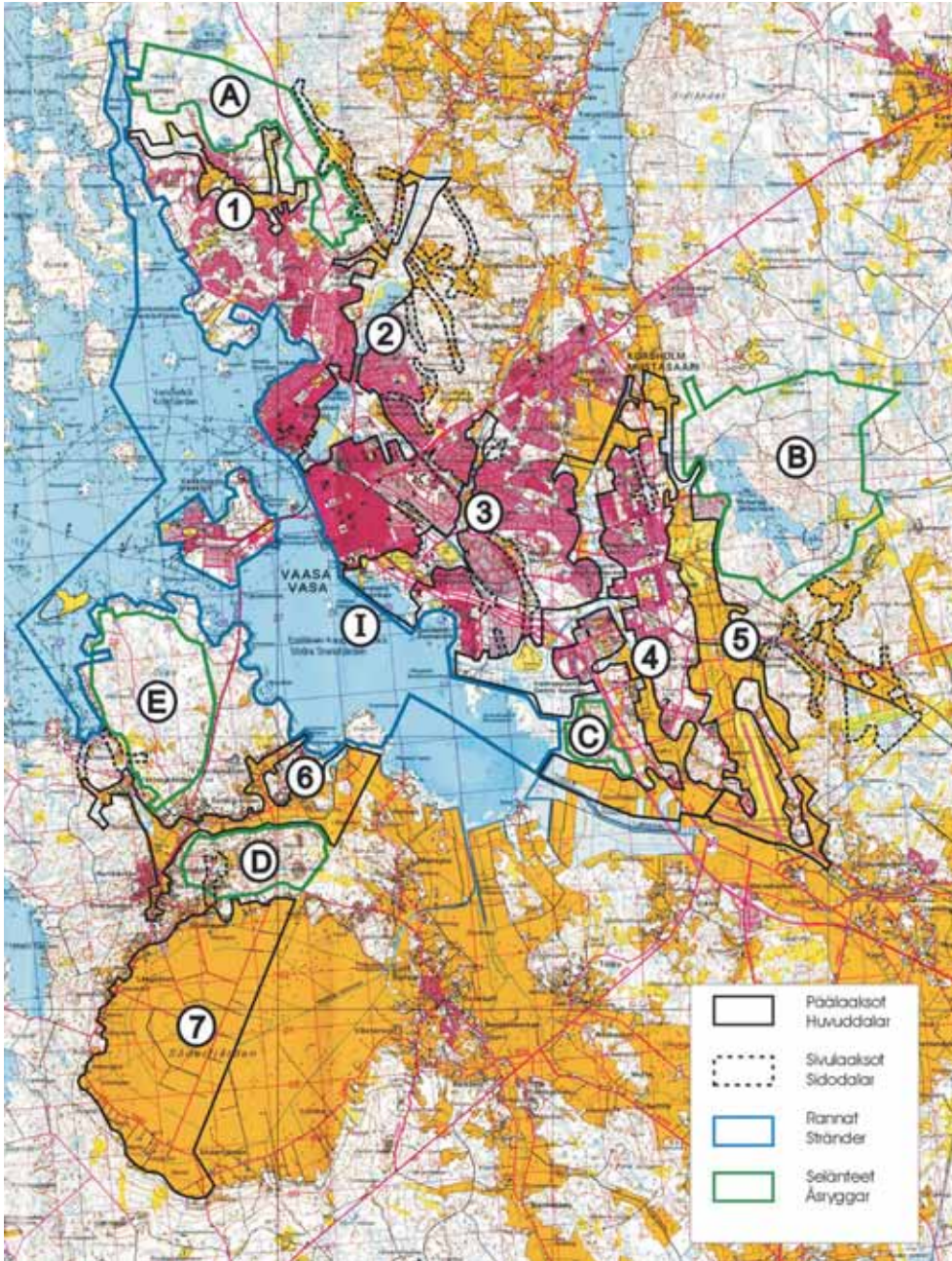
Som stöd för den detaljerade planläggningen görs en uppdaterbar databas, om landskapsstrukturens levande del inklusive arter och livsmiljöer. Syftet med arbetet är att utarbeta en *naturatlas för Vasa* och den har redan påbörjats med uppgörande av en fågelatlas. Atlasen kompletteras senare med den övriga faunan och floran.

Uppdateringen av stadens skogsbruksplan har påbörjats år 2008 och planen är klar i slutet av år 2009. Skogsbruksplanen uppdateras med 10 års mellanrum.

För att förstärka landskapsstrukturen, utöka naturens mångfald samt trygga frilufts- och rekreationsmöjligheterna utarbetas en *utvecklingsplan för friluftsområdet Degermossen i Gerby-Västervik* samt *planer för skötsel och användning av rekreationsområden i dalarna*. Detta arbete har redan påbörjats, liksom även en mera detaljerad planering av valda delområden. Även för *närparkerna/stadsdelsparkerna* uppgörs noggrannare *klassificerings- och utvecklingsplaner*. Staden gör upp en separat *översiktsplan för utvecklandet av lekområdena*.

En *helhetsplan för havsstrandparkerna inom Vasas centralpark* utarbetas, i vilken konsekvenserna av landhöjningen för strandzonen och möjligheterna att utveckla den förutses så noga som möjligt. I utvecklingsplanen föreslås även åtgärder som utfyllnad av stränder och muddringar

Vaasan viheraluejärjestelmän osakokonaisuudet **Vasas grönområdesstrukturs beståndsdelar**

- 1) Pitkäojan laakso
- 2) Onkilahden-Pukinjärven laakso
- 3) Hietalahden-Purolan laakso
- 4) Vanhan Vaasan laaksot
- 5) Matalaselän laakso
- 6) Ädranin laakso.
- 7) Söderfjärdenin kraatterilaakso
- A. Degermossenin retkeilyalue
- B. Pilvilammen retkeilyalue
- C. Risön retkeilyalue
- D. Öjbergetin retkeilyalue
- E. Öjenin retkeilyalue
- I) Merenrantavyöhyke-Vaasan keskuspuisto

- 1) Långdiksdalen
- 2) Metviken-Infjärden ådal
- 3) Sandviken-Bobäck ådal
- 4) Gamla Vasa ådalar
- 5) Grundfjärdsdalen
- 6) Ädrans ådal
- 7) Söderfjärdens kraterdal
- A. Degermossens friluftsområde
- B. Molnträskets friluftsområde
- C. Risös friluftsområde
- D. Öjbergets friluftsområde
- E. Öjens friluftsområde
- I) Havstrandzonen-Vasa centralpark

missuunnitelmassa esitetään myös rantojen täytöjä ja ruoppauksia ym. koskevat toimenpiteet. Suunnittelualueena ovat Eteläinen ja Pohjoinen Kaupunginselkä rantoineen. Erillisenä maankohoamisen kehittämisalueena ja erityistarkastelun kohteena tulee harkita Eteläisen Kaupunginselän kokonaisuutta.

Viheraluejärjestelmä ja siihen liittyvät maisemarakenneselvitykset toimivat asemakaavojen laatimisen ohjaajina. *Asemakaavoja varten* on kuitenkin aina tarpeen mukaan laadittava *tarkemmat selvitykset maisemarakenteesta ja luontotyypeistä* sekä laadittava *viheralueita koskevat esisuunnitelmat sekä viheralueiden hoitoluokitukset*. Näiden pohjalta tulee lisäksi muodostaa arvio kunkin asemakaavan ympäristövaikutuksista.

Vuoden 2009 aikana aloitetaan 5–10-vuotiskausittain tarkistettavan *Vaasan viheralueohjelman* laatiminen. Se on osa *Vaasan ympäristöpoliittista ohjelmaa*. Viheralueohjelmassa määritellään tarkemmin viheralueiden kehittämisen lähiajan sekä pitkän tähtäimen tavoitteet ja painopistealueet. Siinä määritellään viheralueita koskevat yleiset kehittämistavoitteet samoin kuin viheraluejärjestelmän keskeiset kehittämistavoitteet. Siinä tarkennetaan viheralueiden suunnittelussa

o.d.. Planeringsområde utgör Södra och Norra stadsfjärden inklusive stränder. Man bör överväga att ha som ett separat utvecklingsområde för landhöjningen och objekt för specialgranskning Södra stadsfjärden.

Grönområdesstrukturen med tillhörande landskapsstrukturutredningar styr utarbetandet av detaljplaner. *För detaljplanerna* är det nödvändigt att efter behov göra mer *detaljerade utredningar över landskapsstrukturen och naturtyperna* och att göra upp *preliminära planer och skötselklasser för grönområdena*. Utgående från dessa bör en bedömning av miljökonsekvenserna göras för samtliga detaljplaner.

År 2009 startar utarbetandet av ett *grönområdesprogram för Vasa* som justeras med 5–10 års mellanrum. Programmet är en del av *Vasas miljöpolitiska program*. I grönområdesprogrammet definieras målen och tyngdpunktsområdena vid utvecklandet av grönområden på kort sikt och på lång sikt. De allmänna utvecklingsmålen för grönområdena liksom även de centrala utvecklingsmålen för grönområdesstrukturen definieras i programmet. Dessutom preciseras de verksamhetsprinciper som tillämpas vid planering och anläggande, underhåll och skötsel, förvaltning och

ja rakentamisessa, kunnossapidossa ja hoidossa, hallinnossa ja valvonnassa, resurssien kohdentamisessa ja aikataulutuksessa käytettävät toimintaperiaatteet.

Vaasan viheraluejärjestelmä tarkistetaan yleiskaa-
van tarkistamisen yhteydessä valtuustokausittain.

10.2. Ekologiset viheraluemallit

Viheralueiden määrän kasvu, pirstaloituminen ja hoitotason sekä -kustannusten nousu ovat aikaansaaneet sen, että tehokkaasti hoidetulle puistomuodolle on etsittävä helppohoitoisempiakin vaihtoehtoja. Intensiivisesti hoidettua aluetta ei voida laajentaa loputtomiin. Muutos talousmet-
sästä esimerkiksi uuden asuinalueen lähiluon-
noksi maksaa kuitenkin aina jonkin verran. Uu-

sien polkujen, siltojen, kosteikkojen ja kulutusta kestävien puistometsien aikaansaaminen ei ole ilmaista, vaikka viheralueiden hoito sitten aikanaan olisikin jonkin verran helpompaa ja halvempaa. Millaisia nämä helppohoitoisemmat ja halvemmat puistot sitten voisivat olla? Vaihtoehtoja alkaa olla esimerkiksi niin ulkomailla kuin Suomessakin.

Tukholman uusissa merenrantalähiöissä rantamuurien ja bulevardien sijaan rakennetaan ruovikkopuistoja pitkospuineen ja puulaitureineen. Nurmikon tilalla kasvaa rehevä ruovikko. Keski-Euroopassa on jo pitkään kehitetty puistoihin ekologisia rakentamismalleja, joissa polut luikertelevat niittyjen ja kosteikkojen lomassa ja polveilevat monikerroksisissa metsiköissä. Nurmikoita palautetaan metsiksi ja kasviyhdyksun-

övervakning av grönområden liksom även vid fördelning av resurser per grönområde och uppgörande av tidtabeller.

Grönområdesstrukturen i Vasa justeras fullmäktigeperiodvis i samband med justeringen av generalplanen.

10.2 Ekologiska grönområdesmodeller

Det ökade antalet grönområden, splittringen av dem och den höjda skötsel- och kostnadsnivån har medfört att man måste hitta mer lättskötta alternativ än intensivt skötta parker. Det är inte möjligt att i det oändliga utvidga de områden som underhålls intensivt. Förändringen från ekonomiskog till exempelvis närnatur för ett nytt bostadsområde kostar dock alltid. Det är inte gratis att skapa nya stigar, broar, våtmarker och slitagetåliga parkskogar, även om skötseln av grönområdena sedan småningom skulle vara en aning lättare och billigare. Hurudana kunde dessa mera lättskötta och förmånligare parker då vara? Det börjar finnas exempel på alternativ såväl utomlands som i Finland.

I de nya havsstrandsförorterna i Stockholm byggs vassparker med spångar och träbryggor i stället för strandmurar och boulevarder. I stället för gräsmatta växer frodig vass. I Centraleuropa har ekologiska anäggingsmodeller redan länge utvecklats. I dem slingrar sig stigar på ängar och våtmarker samt i skogar bestående av flere växtskikt. Gräsmattor återställs till skogar och växtsamhällen och vattendrag som letts till rör

niksi ja putkeen pistettyjä vesistöjä ennallistetaan luonnonmukaisiksi puroiksi ja painanteiksi. Kaupunkirakenteen tiivistyminen ja sitä myötä luonnontilaisten alueiden väheneminen on johtanut siihen, että myös aivan kaupunkien keskustoissa, puistoissa ja pihoilta kehitetään uusia, luonnonmukaisempia ja ekologisempia ratkaisuja viherakentamiseen.

Vaasalle ominaista on edellisissä luvuissa kuvattu maankohoamismaisema, jossa merenrannan luonnontilaiset rehevät ruovikot, laaksojen glo-järvimäiset kosteikot sekä selänteiden karut kivikkoiset kumpareet vuorottelevat. Tämän pohjalta Vaasalle luontevinta olisikin kehittää viheralueista kivikkopuistoja, metsäpuistoja, kosteikopuistoja, niittypuistoja ja ruovikkopuistoja. Tämän tyyppisten luonnonmukaisten viheralueiden osuutta Vaasassa tulisi lisätä.

Luonnonmukaisten viheralueiden suunnittelun tueksi on laadittu kaaviomuotoinen suositus mai-

äterställs till naturliga bäckar och sänkor. En förtätad stadsstruktur och därmed även ett minskat antal områden i naturtillstånd har lett till att det även i städernas centrum, parker och på gårdar utvecklas nya, mera naturenliga och ekologiska lösningar för anläggande av grönområden.

Kännetecknande för Vasa är det landhöjningslandskap, där frodig vass i naturtillstånd vid havsstranden, våtmarker av glosjötyp i dalarna samt karga, steniga kullar på åsarna växlar. Utgående från detta skulle det mest naturliga för Vasa vara att utveckla grönområdena till stenparker, skogsparker, våtmarksparker, ängsparker och vassparker. Andelen dylika naturenliga grönområden borde ökas i Vasa.

Som stöd för planeringen av naturenliga grönområden har utarbetats en schematiserad rekommendation om växtlighetszonerna i enlighet med landskapsstrukturen och om målinriktade underhållsklasszoner för grönområdena.

**Paikka maisemarakenteessa
Plats i landskapsstrukturen**

**Puusto
Trädbestånd**

Vedenjakaja Vattendelare
Kallio - Kivikko Berg i dagen - stenig mark
Ylännne Slutningens övre del

Mänty Tall
Tammi Ek
Vaahtera Lönn
Pihlaja Rön

Keskirinne Sluttningens mittersta del
Välitasanne Mellanplatå
Alarinne Sluttningens nedre del

Lehtikuusi (Tammi) Lärk (Ek)
Lehmus (Mänty) Lind (Tall)
Sembra (Vaahtera) Cembratall (Lönn)
Koivu Björk
Kuusi Gran
Pihlakuusi Pichtagran
Jalokuusi Ädelgran
Poppeli Poppel
Haapa Asp

Laakso Dal
Vesistön ranta Vallendragets strand

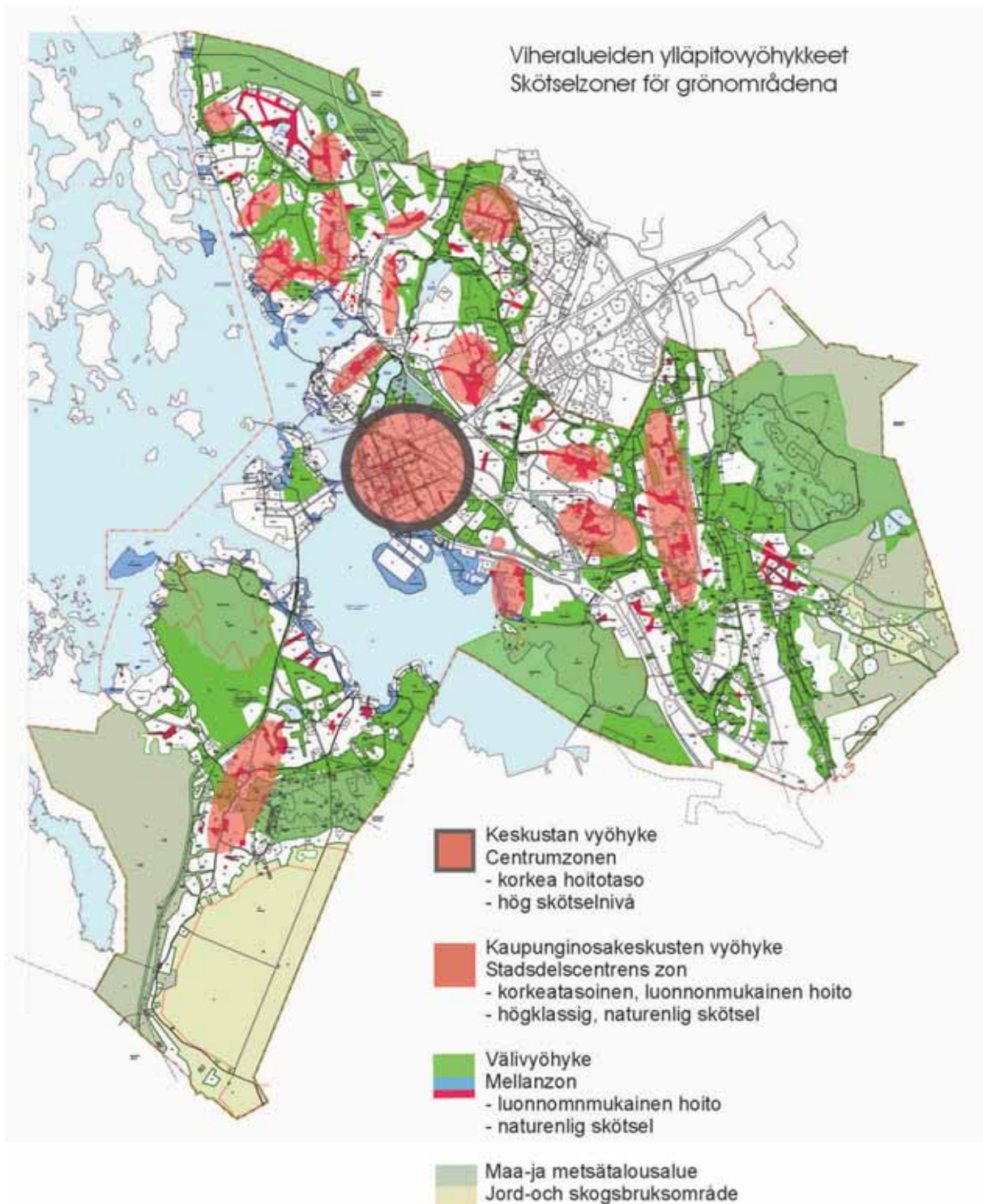
Kuusi Gran
Koivu (Tammi) Björk (Ek)
Jalava (Lehmus) Alm (Lind)
Hevoskastanja Hästkastanj
Saarni Ask
Tuomi Hägg
Tervaleppä Klippal
Harmaaleppä Gråal
Raita Sälg
Piilipuu Pilträäd
Paju Vide

semarakenteeseen sitoutuvista kasvillisuusvyöhykkeistä sekä tavoitteellisista viheralueiden hoitoluokitusvyöhykkeistä.

Hoitoluokituksen mukaan kaupungin ydinkeskustan rakennettuja puistoja hoidetaan erittäin intensiivisesti ja tehokkaasti. Muiden kaupunginosien keskustojen viheralueita hoidetaan korkeatasoisesti mutta enemmän luonnonmukaisina puistoina. Muualla viheralueita hoidetaan ensisijaisesti luonnonmukaisina tai luonnontilaisina.

Anlagda parker i stadens centrum sköts enligt skötselklassificeringen mycket intensivt och effektivt. I de andra stadsdelarnas centrum sköts parkerna mer naturligt men med hög kvalitet. Övriga grönområden sköts i första hand naturligt eller naturenligt.

Yhteenveto

Vaasan viheraluejärjestelmä 2030 on erillinen Vaasan yleiskaavan teemaosio, jossa esitetään yleispiirteisesti säilytettävät, arvokkaat luontokokonaisuudet ja tarvittavat toiminnalliset viheralueet. Viheraluejärjestelmän avulla pyritään turvaamaan sekä asukkaiden virkistystoimintojen tarpeet että Vaasan luonnon ja maisemarakenteen elinvoima, monimuotoisuus ja erityispiirteet.

Vaasan viheraluejärjestelmän perusrunko pohjautuu kaupungin maisemarakenteen selvitykseen, arvokkaiden luontotyyppien kartoitukseen ja virkistysalueiden saavutettavuuden arviointiin. Viheraluejärjestelmä koostuu maisemarakenteen äärialueista, arvokkaista luontotyypeistä, jotka usein sisältyvät jo maisemarakenteen äärialueisiin, ja käyttöluokkien mukaisista viheralueista.

Vaasan viheraluejärjestelmä on jaettu viiteen eri viheralueiden käyttöluokkaan: 1. retkeilyalueet, 2. ulkoilualueet, 3. lähipuistot/kaupunginosa-
puistot, 4. merenrantapuistot sekä 5. maa- ja metsätalousalueet.

Retkeilyalueet ovat kooltaan vähintään 150 ha ja ne ovat asukkaille saavutettavissa viiden kilometrin etäisyydellä. Ne on tarkoitettu lähinnä viikonloppuvapaan viettoon, luonnossa samoiluun ja luonnon antimien keräilyyn. Retkeilyalueilta löytyy muun muassa koskematonta luontoa, erityisiä luonnonalueita, retkeilyreittejä, luontopolkuja ja nuotiopaikkoja. Retkeilyalueita on viisi: Pilvilammella, Risössä, Öjbergetillä, Öjenillä ja Degermossenilla. Yhteensä niitä on varattu 2200 ha. Retkeilyalueet sijaitsevat pääosin selänteillä.

Ulkoilualueet ovat kooltaan vähintään 10 ha ja ne ovat asukkaiden saavutettavissa noin kilometrin etäisyydellä. Ulkoilualueet on tarkoitettu ensisijassa asukkaiden päivittäiseen liikuntaan, lenkkeilyyn ja oleskeluun. Ulkoilualueilla on valaittuja kuntopolkuja, latuja, virkistysreittejä, erilaisia liikuntapaikkoja, pelikenttiä, palvelutiloja ja oleskelupaikkoja. Niihin voi sisältyä erikoispuistoja kuten hautausmaita, historiallisia puistoja,

Sammanfattning

Grönområdesstrukturen för Vasa 2030 är en fristående temadel i anslutning till generalplanen för Vasa, i vilken värdefulla naturhelheter som bör bevaras och nödvändiga funktionella grönområden presenteras i allmänna drag. Strävan med grönområdesstrukturen är att tillgodose såväl invånarnas behov av rekreation som livskraften, mångfalden och särdragen hos naturen och landskapsstrukturen i Vasa.

Vasas grönområdesstruktur är baserad på en utredning av stadens landskapsstruktur, en kartläggning av värdefulla naturtyper och en bedömning av rekreatiomsområdenas tillgänglighet. Grönområdesstrukturen består av landskapsstrukturens gränsområden, värdefulla naturtyper, som ofta finns i landskapsstrukturens gränsområden, och grönområden i enlighet med användningsklasserna.

Vasas grönområdesstruktur är indelad i fem olika grönområden enligt användningen: 1. friluftsområden 2. rekreatiomsområden 3. närparker/stadsdelsparker 4. havsstrandsparker och 5. jord- och skogsbruksområden.

Friluftsområdena omfattar minst 150 ha och invånarna kan nå dem inom fem kilometers avstånd. De är närmast avsedda att användas under lediga veckoslut, för vandring i naturen och för insamling av naturens håvor. På friluftsområdena finns bland annat orörd natur, särskilda naturområden, utflyktsleder, naturstigar och rastplatser. Friluftsområdena är fem till antalet: Molnträsket, Risön, Öjberget, Öjen och Degermossen. Sammanlagt 2200 ha har reserverats för dem. Friluftsområdena finns huvudsakligen på åsar.

Rekreatiomsområdena omfattar minst 10 ha och invånarna kan nå dem inom ca en kilometers avstånd. Rekreatiomsområdena är avsedda för daglig motion och vistelse för invånarna. På rekreatiomsområdena finns upplysta motionsstigar, spår, rekreatiomsleder, olika idrottsplatser, spelplaner, serviceutrymmen och andra platser att vistas på.

viljelypalstoja tai jopa viljeltyjä peltoja ja laitumia. Ulkoilualueiksi on varattu kuusi erikokoista laaksoaluekokonaisuutta, joiden yhteispinta-ala on 1950 ha, sekä 6–7 keskeistä selännemetsäaluetta

Lähipuistot/kaupunginosapuistot ovat kooltaan vähintään hehtaarin suuruisia ja ne ovat asukkaiden saavutettavissa puolen kilometrin etäisyydellä. Ne sijaitsevat asutuksen keskellä tai lähipiirissä ja niillä on mahdollista kävely, oleskelu, leikki, urheilu sekä ohjattu että omaehtoinen toiminta. Niillä voi olla sekä intensiivisesti hoidettuja, rakennettuja puistonosia, että luonnonmukaisia osa-alueita. Ne ovat rakennettujen alueiden keskeisiä julkisia puistoja ja kaupunginosan identiteettipuistoja. Niihin sisältyvät myös leikkipuistot ja muut käyttöpuistot. Leikkipuistojen on varattu yksi tuhatta asukasta kohti eli 72000 asukkaan väestöennusteen mukaisesti yhteensä 72 kappaletta. Kaupunginosapuistot voivat sijaita joko selännteillä tai laaksoissa.

Det kan finnas specialparker i dem, såsom begravningsplatser, historiska parker, odlingslotter eller till och med odlade åkrar och betesmarker. Som rekreationsområden har reserverats sex olikstora dalområdeshelheter som tillsammans har en totalyta på 1950 ha, samt 6–7 centrala åsskogsområden

Närparkerna/stadsdelsparkerna omfattar minst en hektar och invånarna kan nå dem inom en halv kilometer. De finns mitt inne i bebyggelsen eller i närheten av den och det är möjligt att promenera, vistas, leka och sporta i dem i form av både ledd verksamhet och på egen hand. Det kan finnas såväl intensivt vårdade, anlagda parkdelar som naturliga delområden. De är offentliga parker mitt i bebyggda områden och identitetsparker för stadsdelarna. Det finns även lekparkar och andra bruksparker i dem. Per tusen invånare har en lekpark reserverats, dvs. enligt en befolkningsprognos på 72000 invånare sammanlagt 72 stycken. Stadsdelsparkerna kan finnas antingen på åsar eller i dalar.

Merenrantapuistoista muodostuu Vaasassa yhtenäinen puistovyöhyke Suvilahdesta Isolahteen. Isolahdesta Västervikiin merenrantapuistoja on varattu noin kilometrin välein. Merenrantapuistoja on varattu lisäksi Eteläisen kaupunginselän länsirannalle Myrgrundiin. Niihin sisältyy sekä merenranta-alueita ja merenlahtia että myös rannan edessä olevia lähisaaria. Merenrantapuist-

Havsstrandsparkerna bildar en enhetlig parkzon i Vasa från Sunnanvik till Störviken. Från Störviken till Västervik har havsstrandsparkar reserverats med ca en kilometers mellanrum. Havsstrandsparkar har därtill reserverats på västra stranden av Södra stadsfjärden vid Myrgrund. De omfattar såväl havsstrandsområden och havsvikar som holmar i närheten av stranden. I havs-

toissa on mm. kulkureittejä, rantabulevardeja, uimarantoja, uimapaikkoja, venelaitureita ja istumapaikkoja. Uimarantoja on varattu yhdeksän kappaletta: Strömsö, Ukkokari, Isokari, Viikinga, Mansikkasaari, Hietalahti, Vaskiluodon niemi Myrgrund ja Grönvik. Merenrantapuistoista muodostuu Vaasan keskuspuisto.

Maa- ja metsätalousalueita on varattu perinteistä maanviljelyn harjoittamista varten laaksoihin ja metsänhoidon harjoittamista varten selänteille. Erityisen merkittäviä maatalousalueita ovat Söderfjärdenin kraatterilaakson ja Vanhan Vaasan koulutilan pellot, jotka molemmat liittyvät valtakunnallisesti arvokkasiin maisema-alueisiin. Maa- ja metsätaloukätöllä on merkittävä osuus erityisesti ulkoilu- ja retkeilyalueiden hoidossa.

Viheraluejärjestelmässä on myös esitetty Vaasan tärkeimmät viheryhteydet ja ulkoilureitit ulkoilalueita noudatellen merenrantavyöhykkeelle, selänteille ja laaksoihin.

Viheralueiden merkitys kasvaa vuosi vuodelta. Viheralueiden on vastattava aina vain monimutkaisempiin haasteisiin. Perinteisiä rakennettuja puistoja kyetään ylläpitämään vain rajoitetusti. Kaupunginosapuistoissa voi luonnonmukaisesti rakennettujen alueiden osuus olla suurempi, kukkaistutukset voivat osittain korvautua kukkivilla pensilla ja hoitonurmikot kukkaniityillä, joille voidaan istuttaa villiintyviä perennoja ja sipulikasveja. Luonnonläheisyyden kokeminen tehdään näin mahdolliseksi myös kaupungissa. Urbanipuistojen luonnon monimuotoisuutta lisätään kehittämällä mm. kosteikko- ja perhospuistoja, liito-oravien suosimia sekametsäpuistoja sekä viiksitimalien ja ruokokerttusten asuttamia ruovikkopuistoja. Myös erilaisten täyttöalueiden ”ruderaattitarhoilla” on oma sijansa kokonaisuudessa.

Yhteistyötä kaupungin eri organisaatioiden kanssa viheralueita koskevissa asioissa lisätään esimerkiksi perustamalla erityisiä työryhmiä. Viheralueisiin liittyviä toimijoita ovat kaupunkisuunnittelun viheraluetiimin ja kiinteistö- ja

strandparkerna finns bl.a. små vägar, strandboulevarder, badstränder, badplatser, båtbyggor och sittplatser. Nio stycken badstränder har reserverats: Strömsö, Gubbgrund, Storgrund, Vikinga, Smulterö, Sandviken, Vasklot udde Myrgrund och Grönvik. Av havsstrandsparkerna bildas Vasa centralpark.

Jord- och skogsbruksområden har reserverats för traditionellt jordbruk i dalar och för skogsvård på åsar. Speciellt betydelsefulla jordbruksområden är åkrarna i Söderfjärdens kraterdal och på skolägenheten i Gamla Vasa, vilka bägge anknyter till nationellt värdefulla landskapsområden. Jord- och skogsbruket har en betydande roll i skötseln av friluft- och rekreationsområden.

I grönområdesstrukturen har även Vasas viktigaste grönförbindelser och friluftsleder presenterats för friluftsområdena på havsstrandszonen, åsarna och i dalarna.

Grönområdenas betydelse växer från år till år och de bör uppfylla allt större utmaningar. Traditionella anlagda parker kan underhållas endast i begränsad omfattning. I närparkerna/stadsdelsparkerna kan andelen naturenligt anlagda områden vara större, blomplanteringarna kan delvis ersättas med blommande buskar och vårdade gräsmattor med blommande ängar, där perenner och lökväxter som får förvildas kan planteras. På det här sättet blir det möjligt att uppleva närheten till naturen även i staden. Diversiteten i de urbana parkerna utökas genom utveckling av bl.a. våtmarks- och fjärlsparker, blandskogsparker som är gynnsamma för flygekorrar samt vassparker med skäggmes och sävsångare. Även olika utfyllnadsområdens ”ruderaatgårdar” har en egen plats i helheten.

Samarbetet mellan stadens olika organisationer i ärenden som berör grönområdena utökas exempelvis genom att särskilda arbetsgrupper bildas. Aktörer i anslutning till grönområdena är utöver stadsplaneringens grönområdesteam och fastighets- och grönsektorns grönområdesenhet bl.a. Vasa Vatten, tekniska sektorns gatusektor, hus-

vihertoimen viheralueyksikön lisäksi mm. Vaasan Vesi, teknisen toimen katutoimi, talotoimi, vapaa-ajanvirasto ja Vaasan kaupungin ympäristökeskus. Tämän lisäksi yhdistyksille, yhteisöille ja yrityksille luodaan mahdollisuuksia osallistua entistä enemmän lähialueidensa hoitoon ja kehittämiseen.

Viheraluejärjestelmä tarkentuu asemakaavoituksessa. Asemakaavoituksen tueksi selvitetään yleiskaavaa tarkemmin paikan luontotyytit, kasvillisuus ja eläimistö. Retkeilyalueille, ulkoilualueille ja merenrannan keskuspuistoon sekä niiden osa-alueille laaditaan jatkossa erilliset hoito- ja käyttösuunnitelmat, osayleiskaavat tai asemakaavat. Kaupunginosapuistojen hoitoluokitus- ja esisuunnitelmat laaditaan asemakaavojen yhteydessä. Kaupunki laatii myös erillisen leikkialueiden kehittämissuunnitelman.

Viheraluejärjestelmä muodostaa kehyksen ja toimintaympäristön tulevalle Vaasan viheralueohjelmalle, joka on viheralueiden kehittämistä koskeva pitkän tähtäimen toimintaohjelma. Siinä määritellään viheralueita koskevat yleiset kehittämistavoitteet ja viheralueverkon keskeiset kehittämistavoitteet. Siinä myös tarkennetaan viheralueiden suunnittelussa ja rakentamisessa, kunnossapidossa, hoidossa, hallinnossa ja valvonnassa, resurssien kohdentamisessa ja aikataulutuksessa tarvittavat toimintaperiaatteet. Ohjelman laatiminen aloitetaan vuoden 2009 aikana.

sektorn, fritidsverket och Vasa stads miljöcentral. Utöver detta skapas möjligheter för föreningar, sammanslutningar och företag att i allt större utsträckning delta i skötseln och utvecklandet av sina närområden.

Grönområdesstrukturen preciseras i detaljplaneringen. Som stöd för detaljplaneringen utreds den lokala naturtypen, floran och faunan noggrannare än för generalplanen. För strövområdena, fri-luftsområdena och centralparken vid havsstranden samt delområden av dem utarbetas i fortsättningen fristående planer för skötseln och användningen, delgeneralplaner eller detaljplaner. Underhållsklassificeringsplaner och preliminära planer för stadsdelsparkerna utarbetas i anslutning till detaljplanerna. Staden gör även upp en separat plan för utvecklandet av lekområdena.

Grönområdesstrukturen utgör ramen för Vasas kommande grönområdesprogram, som är ett verksamhetsprogram för utvecklandet av grönområdena på lång sikt. I det fastställs de allmänna utvecklingsmålen för grönområdena och de centrala utvecklingsmålen för grönområdesnätet. I det preciseras även de verksamhetsprinciper som behövs vid planeringen och anläggandet, underhållet, skötseln, förvaltningen och övervakningen av grönområdena samt hänförelsen av resurserna och tidtabellerna. Utarbetandet av programmet startar år 2009.

